

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

Posouzení hospodaření vybraných měst a obcí

Bc. Bohdana Frolová

© 2019 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Bohdana Frolová

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Posouzení hospodaření vybraných měst a obcí

Název anglicky

Assessment of management of selected towns and municipalities

Cíle práce

Cílem diplomové práce je posouzení hospodaření dvou zvolených obcí Brničko a Nový Malín. Analýza příjmů a výdajů, jejich porovnání za časové období 2013 – 2018. Na základě zhodnocení hospodaření těchto obcí doporučit možnosti na jeho zlepšení.

Metodika

V teoretické části budou uvedeny pojmy týkající hospodaření obcí, které budou čerpány z odborné literatury a internetových zdrojů.

V praktické části diplomové práce budou analyzovány příjmy a výdaje obou obcí získané ze závěrečných účtů. Na základě potřebných podkladů bude zpracována analýza hospodaření obou obcí a následné porovnání, a to včetně tabulek a grafů.

V závěrečné části bude provedeno vyhodnocení a případné návrhy na zlepšení hospodaření daných obcí.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Obec, orgány obce, rozpočet, hospodaření, příjmy, výdaje, dotace, saldo, zadluženost, likvidita

Doporučené zdroje informací

ČERVENKA, M. *Soustava veřejných rozpočtů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2011. ISBN 978-80-87212-0

JETMAR, M. – PILNÝ, J. – PEKOVÁ, J. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-351-5.

MARKOVÁ, H. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. V Praze: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2008. ISBN 978-80-87146-08-8.

PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004. ISBN 80-7261-086-4.

PEKOVÁ, J. *Veřejné finance : teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-698-1.

PROVAZNÍKOVÁ, R. – SEDLÁČKOVÁ, O. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2789-9.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

prof. Ing. Jaroslav Homolka, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 2. 12. 2019

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 12. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 07. 03. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Posouzení hospodaření vybraných měst a obcí" vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 24. 3. 2020

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu diplomové práce, panu prof. Ing. Jaroslavu Homolkovi, CSc., za jeho odborné vedení, návrhy a cenné připomínky při zpracování diplomové práce.

Posouzení hospodaření vybraných měst a obcí

Abstrakt

Předkládaná diplomová práce se zabývá posouzením hospodaření dvou obcí Brníčko a Nový Malín. Obce se nacházejí v Olomouckém kraji v okrese Šumperk. Hodnocení hospodaření se týká časového období 2013 – 2017.

Práce je rozdělena na dvě části, na teoretickou a praktickou část. První teoretická část je čerpána z doporučených literárních zdrojů, na jejichž základě jsou vysvětleny a popsány pojmy spojené s územní samosprávou, s veřejnými rozpočty a hospodařením obcí. Druhá praktická část charakterizuje vybrané obce Brníčko a Nový Malín, jejich historický vývoj a současnost. Práce posuzuje hospodaření obou obcí na základě analýzy příjmů a výdajů, celkové zadluženosti, celkové likvidity a autarkie. Následně je provedena komparace hospodaření daných obcí. V závěru jsou navrženy případné možnosti na zlepšení hospodaření sledovaných obcí.

Pomocí analýzy příjmů a výdajů bylo zjištěno, že celkové příjmy byly u obce Brníčko 6,2 krát menší než u Nového Malína. U obou pak převažovaly příjmy běžné nad kapitálovými. U Brníčka na celkových výdajích dle druhu se podílely 70,2 % běžné a 28,8 % kapitálové výdaje. Podle odvětví byly největší výdaje vynaloženy na průmysl. U Nového Malína se na celkových výdajích podílely 44,2 % běžné a 55,8 % kapitálové výdaje. Výdaje na odvětví byly nejvyšší u položky služeb na obyvatelstvo. Saldo obou obcí bylo za dané období převážně přebytkové. Na základě analýzy celkové zadluženosti bylo prokázáno, že obě obce měly velmi nízkou zadluženost, kdy Brníčko ji mělo nižší než druhá obec Nový Malín. Hodnoty celkové likvidity prokázaly, že Brníčku s koeficientem 4,72 by mohly hrozit v budoucnu problémy se solventností. Naopak koeficient 2,23 u Nového Malína se pohyboval v optimu dle doporučených ukazatelů celkové likvidity. Poslední ukazatel autarkie prokázal, že obě obce měly hodnoty nad doporučenou hranici 100 %, což znamená, že byly soběstačné z hlediska pokrytí nákladů z dosažených výnosů hlavní činnosti. Výjimkou byl pouze rok 2014, kdy u obou byly tyto hodnoty mírně pod hranici 100 %.

V závěru diplomové práce je zhodnoceno hospodaření a uvedeny případné možnosti na jeho zlepšení u obou obcí Brníčko a Nový Malín.

Klíčová slova: Obec, orgány obce, rozpočet, hospodaření, příjmy, výdaje, dotace, saldo, zadluženost, likvidita, autarkie

Assessment of economy of selected towns and municipalities

Abstract

The submitted thesis deals with the assessment of the economy of two municipalities Brnicko and Novy Malin located in the Olomouc Region in the Sumperk district. The assessment of the economy regards the time period of 2013–2017.

The thesis is divided into two parts, the theoretical and the practical part. The theoretical part is based on the recommended literary sources that serve as a basis for explanation and description of terms associated with local government, public budgets and municipal economy. In the practical part, the selected municipalities Brnicko and Novy Malin are characterized, including their historical development and present situation. The work assesses the management of both municipalities on the basis of income and expenditure analysis, total debt, total liquidity and autarky. Subsequently, an economic comparison of the given municipalities is carried out. In the conclusion of the thesis, possible options for improving the economy of the monitored municipalities are suggested. Using the analysis of incomes and expenditures, it was found that the total incomes of Brnicko were 6.2 times smaller than those of Novy Malin. In both cases, current incomes prevailed over capital incomes. In case of Brnicko, 70.2% of current expenditures and 28.8% of capital expenditures accounted for the total expenditures. The largest expenditures were related to industry. In Novy Malin, current expenditures accounted for 44.2% and capital expenditures for 55.8%. Highest expenditures were related to services per capita. The balance of both municipalities in the given period was mostly in surplus. Based on the analysis of total indebtedness, it was shown that both municipalities had very low indebtedness, with Brnicko having it lower than Novy Malin. The overall liquidity figures showed that Brnicko with a 4.72 coefficient could face future solvency problems. On the other hand, the coefficient of 2.23 for Novy Malin was in optimum according to the recommended indicators of total liquidity. The autarky indicator showed that both municipalities had values above the recommended level of 100%, which means that they were self-sufficient in terms of covering

the costs of the earnings of the main activity. The only exception was the year 2014, when both values were slightly below 100%.

In the conclusion of the thesis, the economy of Brnicko and Novy Malin is evaluated and possible options for improvement are suggested.

Keywords: municipality, municipal authorities, budget, economy, management, income, expenditure, subsidy, balance, indebtedness, liquidity, autarky

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	14
2.1 Cíl práce	14
2.2 Metodika	14
3 Teoretická východiska	16
3.1 Obec – charakteristika.....	16
3.2 Působnost obce.....	16
3.3 Orgány obce	17
3.4 Hospodaření obce.....	18
3.4.1 Monitoring hospodaření obcí.....	19
3.5 Rozpočet.....	19
3.5.1 Struktura municipálního rozpočtu	20
3.5.2 Střednědobý výhled rozpočtu	21
3.5.3 Rozpočtový proces.....	21
3.5.4 Rozpočtová opatření	21
3.5.5 Rozpočtové provizorium.....	22
3.5.6 Závěrečný účet a přezkum hospodaření.....	22
3.5.7 Rozpočtové zásady	22
3.5.8 Rozpočtová skladba	23
3.6 Příjmy rozpočtu obce	24
3.6.1 Daňové příjmy	24
3.6.2 Nedaňové příjmy.....	25
3.6.3 Kapitálové příjmy	25
3.6.4 Dotace a transfery	26
3.7 Výdaje obce.....	26
3.7.1 Výdaje v rámci samostatné působnosti.....	26
3.7.2 Výdaje v rámci přenesené působnosti	27
3.7.3 Členění výdajů obce.....	27
3.7.4 Výdaje podle ekonomického hlediska	27
3.7.5 Výdaje podle rozpočtové skladby.....	27
3.7.6 Výdaje podle funkcí veřejných financí.....	28
3.7.7 Výdaje podle hlediska rozpočtového plánování	28
3.7.8 Výdaje podle charakteru infrastruktury	28
3.8 Posouzení finanční situace obce.....	29

4 Praktická část	30
4.1 Charakteristika obce Brníčka	30
4.1.1 Obecní úřad a orgány obce	31
4.1.2 Občanská a technická vybavenost obce Brníčko	32
4.1.3 Obyvatelstvo obce Brníčko	32
4.2 Charakteristika obce Nový Malín	33
4.2.1 Obecní úřad a orgány obce	35
4.2.2 Občanská a technická vybavenost obce Nový Malín	35
4.2.3 Obyvatelstvo obce Nový Malín	36
4.2.4 Porovnání infrastruktury obcí Brníčko a Nový Malín	37
5 Analýza hospodaření obcí Brníčko a Nový Malín 2013 -2017	38
5.1 Analýza hospodaření obce Brníčko 2013 - 2017	38
5.1.1 Analýza příjmů	38
5.1.2 Analýza výdajů	41
5.1.3 Porovnání příjmů a výdajů – saldo obce Brníčko 2013 – 2017	44
5.1.4 Monitorující ukazatele hospodaření obce Brníčko 2013 - 2017	45
5.2 Analýza hospodaření obce Nový Malín 2013 - 2017	48
5.2.1 Analýza příjmů	48
5.2.2 Analýza výdajů	50
5.2.3 Porovnání příjmů a výdajů - saldo obce Nový Malín 2013 - 2017	54
5.2.4 Monitorující ukazatele hospodaření obce Nový Malín 2013 - 2017	55
5.3 Komparace hospodaření obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017	58
5.3.1 Porovnání příjmů podle druhu	58
5.3.2 Porovnání výdajů podle druhu	60
5.3.3 Porovnání výdajů podle odvětví	61
5.3.4 Porovnání příjmů a výdajů (saldo)	62
5.3.5 Porovnání celkové zadluženosti	64
5.3.6 Porovnání celkové (běžné) likvidity	65
5.3.7 Porovnání autarkie (míry soběstačnosti)	66
5.4 Zhodnocení hospodaření obcí Brníčko a Nový Malín	67
6 Možnosti na zlepšení hospodaření obcí Brníčko a Nový Malín	69
7 Závěr	71
8 Seznam použitých zdrojů	73
9 Přílohy	75

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Znak a vlajka obce Brníčko	30
Obrázek 2 - Znak a vlajka obce Nový Malín.....	34

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Počet členů zastupitelstva dle počtu obyvatel	17
Tabulka 2 - Schéma běžného rozpočtu	20
Tabulka 3 - Schéma kapitálového rozpočtu.....	21
Tabulka 4 - Občanská a technická vybavenost obce Brníčko	32
Tabulka 5 - Počet a struktura obyvatel Brníčko 2013 - 2017	33
Tabulka 6 - Občanská a technická vybavenost obce Nový Malín	36
Tabulka 7 - Počet a struktura obyvatel Nový Malín 2013 - 2017.....	36
Tabulka 8 - Porovnání infrastruktury obcí Nový Malín a Brníčko.....	37
Tabulka 9 - Příjmy obce Brníčko dle druhového třídění 2013 - 2017 (tis. Kč).....	39
Tabulka 10 - Příjmy na jednoho obyvatele obce Brníčko 2013 - 2017 (v tis. Kč).....	40
Tabulka 11 - Druhové rozlišení výdajů obce Brníčko 2013 - 2017 (v tis. Kč)	41
Tabulka 12 - Výdaje dle odvětví obec Brníčko 2013 - 2017 (v tis. Kč).....	43
Tabulka 13 - Saldo příjmů a výdajů obce Brníčko 2013 - 2017 (v tis. Kč).....	44
Tabulka 14 - Ukazatel celkové zadluženosti obce Brníčko 2013 - 2017 (v %).....	45
Tabulka 15 - Ukazatel celkové likvidity obce Brníčko 2013 - 2017 (koeficienty)	46
Tabulka 16 - Ukazatel autarkie obce Brníčko 2013 - 2017 (v%)	47
Tabulka 17 - Příjmy obce Nový Malín dle druhového třídění 2013 - 2017 (tis. Kč)	49
Tabulka 18 - Příjmy na jednoho obyvatele obce Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč)	50
Tabulka 19 - Druhové rozlišení výdajů obce Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč).....	52
Tabulka 20 - Výdaje dle odvětví obce Nový Malín 2013 - 2017 (tis. Kč).....	53
Tabulka 21 - Saldo příjmů a výdajů obce Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč)	54
Tabulka 22 - Ukazatel celkové zadluženosti obce Nový Malín 2013 - 2017 (v %).....	55
Tabulka 23 - Ukazatel celkové likvidity obce Nový Malín 2013 - 2017 (koeficienty).....	56
Tabulka 24 - Ukazatel autarkie obce Nový Malín 2013 - 2017 (v %).....	57
Tabulka 25 - Porovnání příjmů dle druhu obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč)	58
Tabulka 26 - Porovnání výdajů podle druhu obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč)	60
Tabulka 27 - Porovnání výdajů dle odvětví obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč)	61
Tabulka 28 - Porovnání salda obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč).....	62
Tabulka 29 - Porovnání celkové zadluženosti obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (v %).	64
Tabulka 30 - Porovnání celkové likvidity obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (koeficienty).....	65
Tabulka 31 - Porovnání autarkie obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (v %)	66

Seznam grafů

Graf 1 - Vývoj počtu obyvatel Brníčko 2013 - 2017	33
Graf 2 - Vývoj počtu obyvatel Nový Malín 2013 - 2017	37
Graf 3 - Struktura příjmů obce Brníčko 2013 - 2017 (v tis. Kč)	39
Graf 4 - Příjmy na jednoho obyvatele obce Brníčko 2013 - 2017 (v tis. Kč).....	40
Graf 5 - Struktura výdajů dle druhu obce Brníčko 2013 - 2017 (v %).....	42
Graf 6 - Struktura výdajů dle odvětví obce Brníčko 2013 - 2017 (v tis. Kč)	43
Graf 7 - Saldo příjmů a výdajů obce Brníčko 2013 - 2017 (v tis. Kč)	44
Graf 8 - Ukazatel celkové zadluženosti obce Brníčko 2013 - 2017 (v %)	46
Graf 9 - Struktura příjmů obce Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč).....	49
Graf 10 - Příjmy na jednoho obyvatele obce Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč)	50
Graf 11 - Struktura výdajů dle druhu 2013 - 2017 (v %)	52
Graf 12 - Výdaje dle odvětví obce Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč).....	53
Graf 13 - Saldo příjmů a výdajů obce Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč).....	54
Graf 14 - Ukazatel celkové zadluženosti obce Nový Malín 2013 - 2017 (v %).....	56
Graf 15 - Porovnání salda obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč).....	63
Graf 16 - Porovnání celkové zadluženosti obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (v %).....	65
Graf 17 - Porovnání celkové likvidity obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (koeficienty).....	66
Graf 18 - Porovnání autarkie - Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (v %).....	67

Seznam použitých zkratk

JSDH - Jednotný sbor dobrovolných hasičů
SFŽP - Státní fond životního prostředí
SFDI - Státní fond dopravní infrastruktury
IRO - Integrovaný regionální operační program
RUD - Rozpočtové určení daní

1 Úvod

V České republice je obec základní jednotkou územní samosprávy. Vykonává samosprávnou činnost, v níž zabezpečuje potřeby občanů obce, a také přenesenou funkci státní správy. Proto každá obec musí efektivně hospodařit s finančními prostředky ve svém rozpočtu. Peněžní prostředky plynou do rozpočtu podílem z celostátních výnosů daní na základě rozpočtového určení daní a také si je zajišťuje sama (například podnikatelskou činností). Obec musí sestavit rozpočet povinně každý rok a je finančním plánem hospodaření. Optimální je, aby byl vždy vyrovnaný, ovšem v realitě bývá buď přebytkový (příjmy jsou vyšší než výdaje) nebo deficitní (výdaje jsou vyšší než příjmy). V případě deficitu rozpočtu dochází k jeho vyrovnání z rezerv minulých let nebo pomocí návratných finančních prostředků (např. úvěr). Jestliže je rozpočet v přebytku, přesunou se tyto finance na účet finanční prostředky z minulých let.

Téma diplomové práce nepřímo navazuje na moji bakalářskou práci, která se týkala finanční analýzy obce Postřelmov. Jelikož mě toto téma zajímá, zvolila jsem pro svou diplomovou práci obdobné téma – posouzení hospodaření dvou obcí Brníčko a Nový Malín. Brníčko z důvodu, že v této menší obci žiji již 20 let a Nový Malín je nedalekou větší obcí v okrese Šumperk. Obě zvolené obce se nacházejí v Olomouckém kraji. Pro posouzení hospodaření těchto obcí jsem zvolila časové období 2013 – 2017.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je posoudit hospodaření dvou zvolených obcí Brníčko a Nový Malín za časové období 2013 - 2017. V této práci je provedena analýza příjmů a výdajů, dále jsou použity dva monitorující ukazatele hospodaření obcí (ukazatel celkové zadluženosti a celkové likvidity) a ukazatel autarkie. Na základě zhodnocení zjištěných údajů hospodaření těchto obcí je navrženo doporučení možností na zlepšení v následujících letech.

2.2 Metodika

V teoretické části se diplomová práce zabývá vysvětlením pojmů, které se týkají územní samosprávy v České republice, jejího fungování a hospodaření. K tomuto účelu je použita související odborná literatura a zákonné normy.

V praktické části je provedený rozbor hospodaření v letech 2013 - 2017 dvou obcí Brníčko a Nový Malín, které se nacházejí v Olomouckém kraji. V této části práce je provedena analýza příjmů a výdajů. Celkové příjmy a výdaje jsou přepočteny na jednoho obyvatele. Dále jsou zde použité ukazatele celkové zadluženosti, běžné likvidity a autarkie. Při vypracování rozboru hospodaření se vycházelo ze závěrečných účtů, které byly schváleny zastupitelstvy těchto obcí. V závěru budou uvedena zjištění vycházející s provedených analýz a budou navržena případná doporučení na zlepšení hospodaření jednotlivých obcí.

Použité ukazatele:

Příjmy na jednoho obyvatele = $\frac{\text{příjmy celkem}}{\text{počet obyvatel}}$ – celkové příjmy jsou rozpočteny na jednoho obyvatele. Vypočtená hodnota ukazuje, kolik Kč z celkových příjmů připadá na 1 obyvatele.

Výdaje na jednoho obyvatele = $\frac{\text{výdaje celkem}}{\text{počet obyvatel}}$ – celkové výdaje rozpočtené na jednoho obyvatele. Vypočtená hodnota ukazuje, kolik Kč z celkových výdajů připadá na 1 obyvatele.

Celková zadluženost = $\frac{\text{cizí zdroje}}{\text{celková aktiva}} * 100$ je ukazatelem, který vyjadřuje v procentech

závislost daného subjektu na cizích zdrojích.

Celková (běžná) likvidita = $\frac{\text{oběžná aktiva celkem}}{\text{krátkodobé závazky}}$ vypovídá, kolikrát je daná obec schopna

uhradit své krátkodobé závazky v řádném termínu.

Autarkie na bázi celkových příjmů a výdajů = $\frac{\text{příjmy celkem}}{\text{výdaje celkem}} * 100$ udává míru soběstačnosti

dané obce, tzn., zda je soběstačná z hlediska pokrytí nákladů z dosažených výnosů hlavní činnosti.

3 Teoretická východiska

3.1 Obec – charakteristika

Česká republika má dvouступňový systém samosprávy. Obec je základním územním samosprávným celkem a je vymezen ústavním zákonem č. 1/1993 Sb. Obec je veřejnoprávní korporace, tedy právnická osoba, která má své kompetence. Je subjektem samosprávy a také v různé míře vykonavatelem státní správy, a to podle typu obce.

Právní postavení obce je upraveno zákonem č. 128/2000 Sb. o obcích ve znění pozdějších předpisů. Obec je charakterizována vlastním územím, občany s trvalým bydlištěm v dané obci a působností, tzn. samosprávou veřejných záležitostí na katastrálním území obce.

V ČR je 6 258 obcí a člení se podle velikosti výkonu přenesené působnosti na obce I. stupně, které vedou evidenci obyvatel, zajišťují volby, veřejný pořádek atd. Dále obce II. stupně s pověřeným obecním úřadem a obce III. stupně s rozšířenou působností (Peková, Pilný, Jetmar, 2008).

3.2 Působnost obce

Obce má ze zákona obcí působnost samosprávnou tzn. samostatnou působnost týkající se záležitostí dané obce a přenesenou. Samostatnou působnost má v kompetenci zastupitelstvo dané obce a má za úkol například schvalovat program rozvoje obce, rozpočet a účetní uzávěrku obce sestavenou k rozvahovému dni, zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce. Dále rozhodovat o vyhlášení referenda, vydávat obecně závazné vyhlášky, zřizovat a rušit výbory, volit a odvolávat jejich předsedy a členy z funkce, volit z řad zastupitelstva starostu obce, zřizovat a rušit obecní policii, také ukládat pokuty za správní delikty nebo stanovit vyšší místních poplatků a další věci dle zákona o obcích.

V přenesené působnosti obce vykonávají státní správu, která jim byla svěřena státem. Znamená to, že obce vykonávají danou činnost jménem státu a plní jeho úkoly. Na tuto činnost dostávají příspěvky ze státního rozpočtu. Přenesenou působnost vykonává převážně obecní úřad, a to dle rozsahu státní správy. Činnost výkonných orgánů obce je podřízena a kontrolována orgány státní správy a příslušným krajským úřadem (Peková, Pilný, Jetmar, 2008).

Do přenesené působnosti obce patří například vydávání nařízení obce, rozhodování o místních a účelových komunikacích nebo projednávání přestupků atd. (Provazníková, 2015).

3.3 Orgány obce

Zákon o obcích vyjmenovává orgány obce, jejich pravomoci, kdo je stanoví a vzájemné vztahy mezi nimi.

Záležitosti obce jsou spravovány prostřednictvím zastupitelstva a dalších orgánů jako jsou rada obce, starosta, obecní úřad, obecní policie a zvláštní orgány. Pravomoci těchto orgánů lze stanovit pouze zákonem, a to především zákoně o obcích a zvláštními zákony jako například zákonem o obecní policii.

Základním orgánem obce je zastupitelstvo a jeho členové jsou voleni ve volbách přímo občany obce oprávněnými volit. Jeho členové jsou voleni na období čtyř let a z jejich řad je volen starosta a rada obce pokud je zřízena. Mezi pravomoci zastupitelstva patří zřizování výborů (jeho pomocné orgány), schvalování programu rozvoje obce, rozpočtu obce, vydávání obecně závazných vyhlášek a řada dalších. Počet jeho členů je stanoven dle počtu obyvatel a územního obvodu dané obce.

Tabulka 1 - Počet členů zastupitelstva dle počtu obyvatel

Počet obyvatel	Počet členů
do 500	5 – 15
500 - 3 000	7 – 15
3 001 -10 000	11 – 25
10 001 - 50 000	15 – 35
50 001 - 150 000	25 – 45
nad 150 000	35 – 55

Zdroj: Vlastní zpracování (Koudelka, 2003)

Rada obce má pravomoci dle § 102 odst. 2 zákona o obcích a vedle toho zabezpečuje záležitosti patřící do samostatné působnosti obce, pokud nejsou v kompetenci zastupitelstva nebo si je vyhradilo. Rada je výkonným orgánem obce a zodpovídá se zastupitelstvu. Je tvořena starostou, jeho zástupci a dalšími členy. Počet členů je lichý (5 – 11 členů). Pokud má zastupitelstvo méně než 15 členů rada se v dané obci nevolí a její pravomoc vykonává starosta. Jednání rady jsou neveřejná. Mezi úkoly rady patří například příprava návrhů pro

jednání zastupitelstva, zabezpečuje hospodaření obce, vydává nařízení, zřizuje a ruší komise nebo také ukládá pokuty ve věcech samostatné působnosti a další (Peková, 2011).

Pravomoci starosty obce jsou stanoveny dle §103 v zákonu o obcích a rozhoduje také v záležitostech týkajících se samostatné působnosti obce svěřených mu radou dle §102 odst. 3 zákona o obcích (Provazníková, 2015).

Obecní úřad plní úkoly, které mu byly uloženy zastupitelstvem nebo radou a vykonává přenesenou působnost státní správy. Obecní úřad tvoří starosta, dále jeho zástupce, tajemník pokud je tato funkce zřízena a zaměstnanci (Peková, 2011).

Výbory jsou kontrolními orgány obce a jsou zřizovány zastupitelstvem. Finanční a kontrolní výbor musí mít ze zákona každá obec s lichým počtem členů – nejméně však tři.

Komise jsou poradním orgánem zřízené a rušené radou (Provazníková, 2015).

3.4 Hospodaření obce

Hospodaření obce je upraveno zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech rozpočtů, zákonem č. 128/2000 Sb. o obcích (Marková, 2008).

Hospodaření obce spadá do její samostatné působnosti a zahrnuje tudíž hospodaření s financemi, poskytování a přijímání půjček.

Hospodaření obce dle zákona o obcích se týká hlavně jejího majetku, který má být využíván hospodárně a účelně, a to v souladu s jejími zájmy. Obec má právo svůj majetek držet, užívat, nakládat s ním a chránit ho před poškozením či zničením.

Obce získaly většinu majetku na základě zákona č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku ČR do vlastnictví obcí (historický majetek). Další část majetku obce nabyly Rozhodnutím a bezúplatným převodem.

Majetek obcí se člení dle formy na:

- nemovité věci – budovy, pozemky, městské komunikace apod.,
- movité věci – vnitřní vybavení budov, stroje,
- majetková práva – pohledávky,
- peněžní prostředky a finanční investice – zůstatky na účtech u finančních institucí, hotovost, cenné papíry apod. (Provazníková, 2015).

3.4.1 Monitoring hospodaření obcí

Hospodaření obce patří do samostatné působnosti obce, přesto je značně regulováno a monitorováno. Monitoring obcí provádí Ministerstvo financí České republiky, a to prostřednictvím soustavy informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU). Tato soustava se skládá z 16 informativních a 2 monitorujících ukazatelů. Pro vyhodnocení hospodaření obcí jsou zásadní monitorující ukazatele:

- podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %),
- celková (běžná) likvidita.

Výpočet monitorujících ukazatelů provádí a vyhodnocuje každý rok Ministerstvo financí ČR na základě předložených finančních a účetních výkazů. Obce, které budou mít ukazatel celkové likvidity k 31. 12. daného roku v intervalu (0,1) a zároveň podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům vyšší než 25 % budou osloveny ministerstvem financí a požádány o stanovisko a zdůvodnění tohoto stavu. Jestliže po vyhodnocení všech dostupných podkladů budou zjištěny vážné finanční problémy s platební schopností dané obce, nabídne Ministerstvo financí a Ministerstvo vnitra pomoc v analýze vzniklých problémů a budou navržena potřebná doporučení na postup při jejich řešení (Provazníková, 2015, Máče 2012).

3.5 Rozpočet

Rozpočet obcí je finanční plán hospodaření v příslušném kalendářním roce. Pravidla rozpočtu jsou zakotvena v zákoně č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech (Marková, 2008).

Obec ho sestavuje v návaznosti na střednědobý výhled rozpočtu a na základě údajů z rozpisu státního rozpočtu dále z rozpočtu kraje a údajů z rozpisu rozpočtového provizoria. Rozpočet lze chápat jako peněžní fond, bilance příjmů a výdajů, finanční plán a také jako nástroj k prosazování regionální politiky (Sedmíhradská, 2015).

Rozpočet obcí má tři základní funkce:

- **alokační** - zajišťování různých potřeb ve veřejném sektoru, většinou veřejných statků pro obyvatele,
- **redistribuční** - zahrnuje peněžní transfery obyvatelstvu (příspěvky a dotace na nájemné, různé kompenzace, nenárokové sociální dávky),
- **stabilizační** - ovlivňuje dynamiku a výkyvy ekonomiky území.

3.5.1 Struktura municipálního rozpočtu

Rozpočet sestavuje jako běžný rozpočet a kapitálový rozpočet. Běžný rozpočet zahrnuje každoročně se opakující běžné příjmy a výdaje. Kapitálový rozpočet obsahuje jednorázové, neopakující se příjmy a výdaje týkající se investic.

Sestavuje se zpravidla jako vyrovnaný, ale může být schválen jako přebytkový nebo naopak jako schodkový (Peková, 2004)

Tabulka 2 - Schéma běžného rozpočtu

Příjmy	Výdaje
* daňové: - svěřené daně - sdílení daně - místní (a regionální) daně - správní poplatky (daně)	- všeobecné veřejné služby (veřejná správa apod.) - veřejný pořádek (policie, hasiči apod.) - vzdělání - péče o zdraví (veřejné zdravotnictví atd.) - bydlení
* nedaňové: - uživatelské poplatky za služby - příjmy z pronájmu majetku - příjmy od vlastních neziskových organizací - zisk z podnikání - ostatní	- komunální služby - na podnikání - ostatní běžné výdaje (nahodilé, placené pokuty apod.) - placené úroky - běžné dotace jiným rozpočtům
* přijaté transfery: - běžné dotace ze státního rozpočtu - běžné dotace ze státního fondu - od územních rozpočtů - ostatní běžné příjmy (nahodilé, přijaté dary, sankce apod.)	

Zdroj: Provazníková *Financování měst, obcí a regionů, vlastní zpracování*

Tabulka 3 - Schéma kapitálového rozpočtu

Příjmy	Výdaje
– kapitálové přijaté dotace	– kapitálové dotace jiným rozpočtům
– příjmy z půjček apod.	– na nákup obligací, akcií
– z prodeje majetku	– na investice
– příjmy z emise vlastních obligací	– poskytované střednědobé půjčky
– přebytek běžného rozpočtu	– splátky dříve přijatých půjček
– dary na investice apod.	– krytí deficitu běžného rozpočtu

Zdroj: Provazníková Financování měst, obcí a regionů, vlastní zpracování

3.5.2 Střednědobý výhled rozpočtu

Rozpočtový výhled je povinný pro všechny obce. Jedná se o pomocný nástroj finančního hospodaření správního celku. Má dvě role v rozpočtovém procesu. Je důležitý pro financování nákladných investic a je výchozí pro přípravu rozpočtu (Peková, Pilný, Jetmar, 2008). Ve výhledu by měly být uvedeny alespoň čtyři základní ukazatele: celkové příjmy a výdaje a celkové pohledávky a závazky. Sestavuje se na budoucí období dvou až pěti let (Sedmíhradská, 2015).

3.5.3 Rozpočtový proces

Rozpočet je sestavován, schvalován a následně čerpán v rámci rozpočtového procesu. Jeho součástí je sestavení, schválení závěrečného účtu a také povinnost přezkoumání hospodaření obce.

Rozpočtový proces se skládá z etap:

- sestavení návrhu,
- projednání,
- zveřejnění návrhu,
- schválení,
- realizace a kontrola,
- závěrečný účet,
- následná kontrola (Peková, 2004).

3.5.4 Rozpočtová opatření

Každá změna, kterou se změní struktura či objem schváleného rozpočtu v průběhu rozpočtového období, musí být provedena rozpočtovým opatřením. Rozpočet může být

změněn po jeho schválení z důvodu: organizační změny (změna organizace hospodaření), metodické změny (změna právních úprav) a věcné změny (objektivní skutečnosti, které působí na plnění příjmů a výdajů). Rozpočtová opatření provádí rada obce v rozsahu stanoveném zastupitelstvem, případně zastupitelstvo, a to podle § 102 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích. V případě, že obec nemá radu, vykonává její pravomoc starosta.

3.5.5 Rozpočtové provizorium

Rozpočtové hospodaření obce se řídí pravidly pro rozpočtové provizorium v případě, že zastupitelstvo obce neschválilo rozpočet před 1. 1. příslušného rozpočtového roku. Podle pravidel rozpočtového provizoria nesmí výdaje obce překročit jednu dvanáctinu výdajů rozpočtu schváleného pro předchozí rok a musí být zabezpečen zejména chod obecního úřadu, plnění závazků (splácení úvěrů apod.), hrazení dodavatelských faktur, plnění povinností z pracovněprávních vztahů.

3.5.6 Závěrečný účet a přezkum hospodaření

Je takovou analýzou rozpočtu dané obce. Zákon 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech přesně definuje náležitosti závěrečného účtu. Závěrečný účet je přehledem o skutečném plnění rozpočtu. Jeho návrh sestavuje finanční odbor (rozpočtář) a projednává ho rada obce v případě, že je volena. Návrh musí být zveřejněn na úřední desce minimálně 15 dnů před samotným projednáváním na zastupitelstvu až do schválení. Obsahem závěrečného účtu jsou údaje o plnění rozpočtu a o dalších finančních operacích, včetně hospodaření s peněžními fondy. Dále obsahuje vyúčtování finančních vztahů ke státnímu rozpočtu, státní fondům, k jiným rozpočtům a hospodaření dalších osob. Zároveň vyhodnocuje využití dotací, příspěvků apod.

Obec má povinnost ze zákona nechat si přezkoumat hospodaření za uplynulý rok. V případě, že tak obec neučiní, dopouští se správního deliktu, za který je pokutován příslušnými správními orgány (Hamerníková, Maaytová, 2010, Kukulová, 2018).

3.5.7 Rozpočtové zásady

K sestavení kvalitních a reálných rozpočtů je potřeba dodržovat rozpočtové zásady (Červenka, 2009).

Hlavní rozpočtové zásady

- Zásada každoročního sestavování a schvalování. Nový roční rozpočet by měl být schválen před začátkem rozpočtového období, a pokud se tak nestane, nastává situace, kdy územní samospráva hospodaří podle rozpočtového provizoria, tzn. hospodaření dle chváleného rozpočtu pro předchozí rozpočtový rok (Červenka, 2009, Peková 2004).
- Zásada reálnosti a pravdivosti rozpočtu, jejíž úkolem je zabránit zkreslování údajů v rozpočtu. Reálně sestavený návrh rozpočtu je důležitý pro jeho splnění bez větších odchylek. Reálnost závisí například na kvalitní analýze hospodářských procesů, na kvalitě hospodářských prognóz atd.
- Zásada úplnosti a jednotnosti znamená dodržení závazné rozpočtové skladby, princip jednotnosti příjmů a výdajů.
- Zásada dlouhodobé vyrovnanosti je hlavní zásadou rozpočtové politiky (Červenka, 2009). Její respektování je důležité pro „zdravé“ hospodaření obce. Příjmy rozpočtu by měly být jeho rozpočtovým omezením.
- Zásada efektivnosti, účelnosti a hospodárnosti.
- Zásada publicity, kdy informovanost o rozpočtu je dána zákonem (Červenka, 2009, Nahodil, 2009).

3.5.8 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba je základním předpisem pro třídění peněžních operací veřejných rozpočtů a účelových fondů v České republice a je upravena vyhláškou Ministerstva vnitra ČR č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě. Rozpočtová skladba zajišťuje jednotnost třídění příjmů a výdajů a je závazná pro celou soustavu veřejných rozpočtů. Mezi zásady rozpočtové skladby patří jednotnost, závaznost, stabilita, srozumitelnost a kompatibilita.

Základní hlediska třídění v rozpočtové skladbě:

- odpovědnostní,
- druhové,
- odvětvové,
- konsolidační (Červenka, 2009).

Podle Provazníkové (2015) je možné rozpočtovou skladbu charakterizovat:

„Rozpočtová skladba umožňuje třídění příjmů a výdajů rozpočtu na příjmy a výdaje nenávratné povahy a návratné povahy. Tím lze přesněji analyzovat hospodaření a krytí schodku rozpočtu. I v rámci územního rozpočtu umožňuje analyzovat peněžní operace v rámci běžného a kapitálového rozpočtu (resp. běžné a kapitálové části rozpočtu).“

3.6 Příjmy rozpočtu obce

Rámcově jde definovat čtyři skupiny příjmů územních rozpočtů: daňové, nedaňové, transfery a dotace, úvěry či půjčky. První tři kategorie to jsou **nenávratné příjmy**, které jsou nejdůležitějším zdrojem pro financování potřeb obce. Úvěry a půjčky jsou **návratné příjmy**, které jsou obce a kraje povinny splatit za daných podmínek (Peková, Pilný, Jetmar 2008, Nahodil, 2009).

3.6.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy neboli běžné tvoří největší podíl příjmů v rozpočtu obce. Jsou to příjmy, které jsou určeny k financování běžných potřeb dané obce a každoročně se opakují (Provazníková, Sedláčková, 2009).

Mezi daňové příjmy se řadí:

Svěřené neboli výlučné daně jsou příjmy, které obec vybírá na svém území, plynou přímo do jejího rozpočtu. Patří sem daň z nemovitých věcí a daň z příjmů právnické osob, kde poplatníkem je obec.

Sdílené daně – tyto daně jsou součástí státních daní a jejich výnosy se rozdělují dle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní mezi více rozpočtů – státní rozpočet a rozpočty obcí a krajů.

Dělení sdílených daní:

- daň z přidané hodnoty,
- daň z příjmů fyzických osob - vybírané srážkou,
 - ze závislé činnosti,
 - ze samostatné činnosti,
- daň z příjmů právnických osob (bez daně placené obcemi a kraji),
- daň z hazardních her.

Místní poplatky jsou vymezené zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích a jsou přímým příjmem do rozpočtů obcí. Jejich výše je ovlivnitelná danou obcí.

Místní poplatky obcí:

- a) poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt,
- b) poplatek ze psů,
- c) poplatek ze vstupného,
- d) poplatek za užívání veřejného prostranství,
- e) poplatek z ubytovací kapacity,
- f) poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst,
- g) poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů,
- h) poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu a kanalizace,
- i) poplatky za provozovaný výherní hrací přístroj platí od roku 2012.

Správní poplatky obce vybírají na základě zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích. Tyto poplatky jsou úplatou za činnost správních úřadů, za níž subjekt dostane určitou výhodu či výsadu apod. jako protihodnotu (Provazníková, Sedláčková, 2009).

3.6.2 Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy představují v rozpočtu obce relativně stabilní prvek. Obec má možnost ovlivňování jejich výše podstatně větší než u předešlých skupin příjmů. Do nedaňových příjmů se řadí zejména příjmy z majetku, z vlastního podnikání, uživatelské poplatky, příjmy z vlastní správní činnosti, pokuty, příjmy z mimorozpočtových fondů, ze sdružování finančních prostředků, ze sbírek a daní (Provazníková, 2015).

3.6.3 Kapitálové příjmy

Tyto příjmy jsou svým charakterem jednorázové a nepravidelné. Plynou z prodeje dlouhodobého majetku obce, z prodeje akcií apod. a slouží obci k dlouhodobým potřebám (Peková, 2004).

Kapitálové příjmy se dělí na plánované, které obec využívá na dlouhodobé projekty a neplánované, ty jsou nahodilé, přesto mohou výrazně ovlivnit hospodaření obce (Peková, 2011).

3.6.4 Dotace a transfery

Rozpočty obcí jsou z části závislé na dotacích a transferech, které jsou jim poskytovány v rámci soustavy veřejných rozpočtů. Základní dělení dotací je na běžné dotace, které jsou pravidelné a slouží na financování provozních potřeb dané obce a kapitálové dotace, ty jsou naopak nepravidelné, jsou to zejména investiční dotace. Podle kritéria nároku se dále rozdělují na nárokové a nenárokové dotace. Nárokové dotace na ně mají obce automaticky nárok, nemusí o ně žádat. Nenárokové dotace, o něž musí obec žádat a podmínkou je splnění určitých kritérií. Z toho vyplývá, že nemusí být obci přidělena. Dotace jsou také členěny účelové a neúčelové (Kruntorádová, 2015, Peková, 2004).

Obcím jsou poskytovány různé typy dotací z veřejných rozpočtů:

- dotace za kapitoly všeobecné pokladní správy státního rozpočtu,
- schválené v rozpočtovém zákoně na daný rok,
- nenávratné dotace z rozpočtových kapitol některých ministerstev,
- ze státních mimorozpočtových fondů,
- mimořádné dotace ze státního rozpočtu,
- dotace od krajů,
- dotace z Evropské unie.

3.7 Výdaje obce

Výdaje obce jsou určeny na financování potřeb regionálního a lokálního veřejného sektoru. Obec má odpovědnost za výdaje v rámci samostatné působnosti (např. školství, sociální péče nebo kultura) a přenesené působnosti (např. matrika nebo stavební úřad).

3.7.1 Výdaje v rámci samostatné působnosti

Mezi výdaje, které obec vynakládá, v oblasti samostatné působnosti patří: školství, sociální péče, zdravotnické služby, kultura a rekreace, sanitární služby, pouliční osvětlení, komunikace a MHD, vodovody a kanalizace, obecní byty, územní plánování, veřejná bezpečnost a obecní policie.

3.7.2 Výdaje v rámci přenesené působnosti

V rámci přenesené působnosti je na municipality převeden v určitém rozsahu výkon státní správy a z tohoto důvodu se ústřední vláda podílí na částečné úhradě těchto nákladů (Kukalová, Pfeiferová, 2018)

3.7.3 Členění výdajů obce

Výdaje municipalit se třídí podle několika hledisek, z nichž nejpoužívanější jsou:

- podle ekonomického hlediska – na běžné a kapitálové,
- podle rozpočtové skladby – druhové, které jsou závazné,
- podle infrastruktury – na ekonomické a sociální,
- podle funkcí veřejných financí – na alokační, redistribuční a stabilizační,
- podle rozpočtového plánování – na plánované a neplánované (Provazníková, 2015).

3.7.4 Výdaje podle ekonomického hlediska

Běžné výdaje jsou opakující se a jsou z nich financovány běžné potřeby v daném rozpočtovém roce. Slouží na nákup materiálu, vody, paliv a energie, na platy zaměstnanců, na nákup služeb a sociální dávky.

Kapitálové výdaje jsou určeny na financování zejména dlouhodobých investičních potřeb, které přesahují období jednoho rozpočtového roku (Peková, 2011).

3.7.5 Výdaje podle rozpočtové skladby

Pro obce je závazné druhové členění výdajů, které výdaje třídí na běžné (třída 5) a kapitálové (třída 6).

Třída 5 člení neinvestiční výdaje, jako jsou platy a související výdaje, neinvestiční nákupy, neinvestiční půjčené prostředky a další. Třída 6 člení investiční výdaje na investiční nákupy a související výdaje, nákup akcií a majetkových podílů, investiční půjčené prostředky a další. Odvětvové třídění je funkční členění výdajů a popisuje strukturu výdajů územních rozpočtů.

Výdaje rozděluje do 6 skupin a jedná se o výdaje v oblasti:

- zemědělství, lesní hospodářství a rybářství,
- průmyslová a ostatní odvětví hospodářství,
- služby pro obyvatelstvo,

- sociální věci a politika nezaměstnanosti,
- bezpečnost státu a právní ochrana,
- všeobecná veřejná správa a služby (Provazníková, 2015).

3.7.6 Výdaje podle funkcí veřejných financí

Alokační výdaje mezi ně patří výdaje na nákup služeb (zboží) od soukromých firem, výdaje na hrazení případné ztráty vlastních podniků obce, výdaje na financování čistě veřejných a smíšených statků. Samostatnou skupinou jsou výdaje na poplatkové služby, na jejichž financování se podílí občané dané obce úhradou uživatelského poplatku. Výdaje mají i stabilizační účinky, prostřednictvím nákupu statků a služeb obce i kraje ovlivňují celkovou poptávku po pracovních příležitostech a tím stabilizují zaměstnanost na svém území. Výdaje redistribuční na úrovni územní samosprávy souvisejí s peněžními transfery obyvatelstvu, jako jsou například dotace a příspěvky na nájemné, nenárokové sociální dávky nebo různé kompenzace (Peková, 2011).

3.7.7 Výdaje podle hlediska rozpočtového plánování

Výdaje podle rozpočtového plánování jsou plánované výdaje, které lze předem určit. Tyto výdaje jsou běžné, opakující se a mají mandatorní charakter. Jedná se o financování provozu škol nebo výdaje na školní pomůcky, na platy zaměstnanců úřadu apod.

Neplánované výdaje jsou nahodilé, těžko odhadnutelné. Patří sem výdaje na odstraňování škod způsobených povodněmi nebo výdaje sankční povahy (za porušení rozpočtové kázně atd.) (Provazníková, 2015).

3.7.8 Výdaje podle charakteru infrastruktury

Výdaje na ekonomickou infrastrukturu jsou určeny na výrobní účely, tzn. pro municipální a komunální podniky, které zabezpečují služby. Do těchto výdajů patří také dotace a půjčky soukromého sektoru na podporu podnikání v obci či regionu nebo na zvýšení zaměstnanosti. Výdaje na sociální infrastrukturu zahrnují výdaje vzdělání a péči o zdraví, na provoz sociálních zařízení, na sociální peněžní transfery (Provazníková, 2015).

3.8 Posouzení finanční situace obce

Pro posouzení finanční situace obce se využívá poměrová analýza, která sleduje rozpočtové hospodaření, analyzuje příjmy, výdaje a zadlužení dané obce.

Poměrová analýza vychází z výkazů zisků a ztrát dále z účetních výkazů rozvahy a jejím základem je podíl dvou absolutních ukazatelů. Mezi poměrové ukazatele patří:

- ukazatel rentability (obcemi není příliš využíván),
- ukazatel likvidity (likvidita běžná, pohotová a okamžitá),
- ukazatel zadluženosti (důležitý ukazatel pro obce),
- ukazatel aktivity (vyžíván obcemi jako doplňující hodnotící ukazatel),
- ukazatel autarkie (vyjadřuje míru soběstačnosti municipality) (Otrusinová, Kubičková 2011).

4 Praktická část

V této části diplomové práce budou podrobněji charakterizovány vybrané obce Brníčko a Nový Malín, jejich poloha, historie, pamětihodnosti, fungování obecního úřadu a jeho orgány. Dále zde bude uvedena občanská vybavenost, počet a struktura obyvatel obou obcí.

4.1 Charakteristika obce Brníčka

Brníčko je obcí v Olomouckém kraji a leží v okrese Šumperk, 7 km od města Zábřeh na Moravě v Hanušovické vrchovině. Obec se skládá ze dvou částí, Brníčka a Strupšina. Žije zde 650 obyvatel.

Úředně stanovená nadmořská výška je 300 m nad mořem. Obec se rozkládá na horním toku Loučského potoka na úpatí hradního kopce, na kterém se nachází zřícenina hradu ze 14. století. Katastr obce o rozloze 848 ha je lesnatý, tudíž jeho velkou část pokrývají lesy.

Obrázek 1 - Znak a vlajka obce Brníčko

Znak

Vlajka

Zdroj: *Obecbrnicko.cz*

Historie obce

Název obce je pravděpodobně odvozen od staroslovanského brnije, tj. bláto nebo hlína. Jeho dějiny byly od první historické zprávy o Brníčku z roku 1350 úzce spjaty s dějinami brníčského hradu. Na sklonku 14. století je Brníčko jako hospodářské středisko malého panství jmenováno městečkem. Toto označení se udrželo do konce 16. století, avšak bylo zřetelně odlišeno městečko Brníčko, ves Brné a ves Sluhoňov. Po třicetileté válce dosud tyto samostatné obce splynuly v jednu ves Brníčko, která v 18. století hospodářsky vzkvétala a rostl i počet jeho obyvatel. Brníčko se této době měnilo z typicky zemědělské obce v obec

zemědělsko-průmyslovou, kdy většina místních obyvatel pracovala v sudkovské přádelně a zábřežských textilkách.

Za předmnichovské republiky se začal zlepšovat vzhled obce, vyrůstaly nové domy, modernizovaly a opravovaly se ty stávající. V roce 1933 bylo v obci vybudováno Františkem Lukášem moderní koupaliště, které se těšilo zájmu lidí ze širokého okolí. V té době došlo také opravě místní školy, zbudování nového hřbitova a dalším drobným úpravám v obci.

Pamětihodnosti Brníčka

Nejvýznamnější památkou obce je **zřícenina gotického hradu Brníčka**, která je známá v širokém okolí. Tento hrad byl postaven Ctiborem Moravou roce 1287, ovšem nejznámějšími majiteli byl rod Tunklů, zejména Jiřík st. Tunkl z Brníčka, k němuž se váže řada pověstí a lidových vyprávění. V roce 1513 byl označen za zbořený. Další památkou je filiální **kostel Narození Panny Marie** z roku 1271 a upravený v 18. století. Kostel je pozdně románská stavba obehnaná zdí.

Významní rodáci obce

V době okupace Československa řada mladých lidí odešla do emigrace, aby bojovali za návrat svobody do své země. K nim patřili: Gen. Mjr. Karel Lukas, který byl náčelníkem štábu 1. Samostatné brigády ve Velké Británii, účastníkem bojů u El Alameinu a čs. vojenským a leteckým atašé v USA a Kanadě, dále Jaroslav Odstrčil velitel paraskupiny Calcium, zastřelený v roce 1944 gestapáky na Českomoravské vrchovině. Karel Gedoš, příslušník slavné 311. bombardovací peruti ve Velké Británii, dále Jan Fuchs, Vojtěch Boxan a řada dalších brníčských lidí, kteří byli zapojeni do severomoravského odboje.

4.1.1 Obecní úřad a orgány obce

Brníčko je obcí I. stupně s běžným obecním úřadem vykonávajícím základní rozsah samosprávy. Obecní úřad tvoří uvolněný zastupitel starosta, neuvolněný místostarosta, zastupitelstvo, kontrolní a finanční výbor a další dva zaměstnanci. Zastupitelstvo obce má 7 členů, kteří jsou voleni v řádných volbách občany obce.

Výbory v obci jsou poradními orgány, které zřizuje zastupitelstvo. Finanční výbor má 3 členy, kontroluje hospodaření s majetkem a finančními prostředky. Kontrolní výbor má také 3 členy a má na starost kontrolu plnění usnesení zastupitelstva obce.

4.1.2 Občanská a technická vybavenost obce Brníčko

V obci Brníčko se nachází základní škola s třídami prvního stupně, s družinou a výukou doplněnou o zájmové kroužky. Dále mateřská škola s venkovním prostorem pro využití předškolních dětí. Součástí budovy mateřské školy je kuchyň, která zajišťuje obědy pro obě školy a současně pro občany obce, kteří mají zájem o stravování v tomto zařízení. Ve středu obce nachází obecní úřad s knihovnou, pošta, obchod se smíšeným zbožím a dvě menší pohostinství. Pro sportovní účely je v obci nově vybudováno víceúčelové hřiště, a také areál s fotbalovým hřištěm. Ke společenským a kulturním akcím je využíván kulturní dům v části obce Strupšín. Zde se konají plesy a různé akce pro děti. Občanská a technická vybavenost obce je uvedena v následující tabulce 4.

Tabulka 4 - Občanská a technická vybavenost obce Brníčko

Kanalizace	Ano
Veřejný vodovod	Ano
Plynofikace	Ne
Pošta	Ano
Zdravotnické středisko	Ne
Mateřská škola	Ano
Základní škola	Ano
Vlaková zastávka	Ne
Autobusová zastávka	Ano

Zdroj: Vlastní zpracování dle webových stránek obce Brníčko

4.1.3 Obyvatelstvo obce Brníčko

V Brníčku byl k 1. 1. 2017 celkový počet obyvatel 645, z toho 311 žen a 334 mužů. V tabulce 5 je znázorněna historie počtu obyvatel a jeho struktura v letech 2013 -2017. Je zde patrný každoroční pokles počtu obyvatel od roku 2013 až do roku 2016. V 2017 se vývoj obyvatel dostal do kladných čísel, kdy se počet zvýšil o 9 obyvatel.

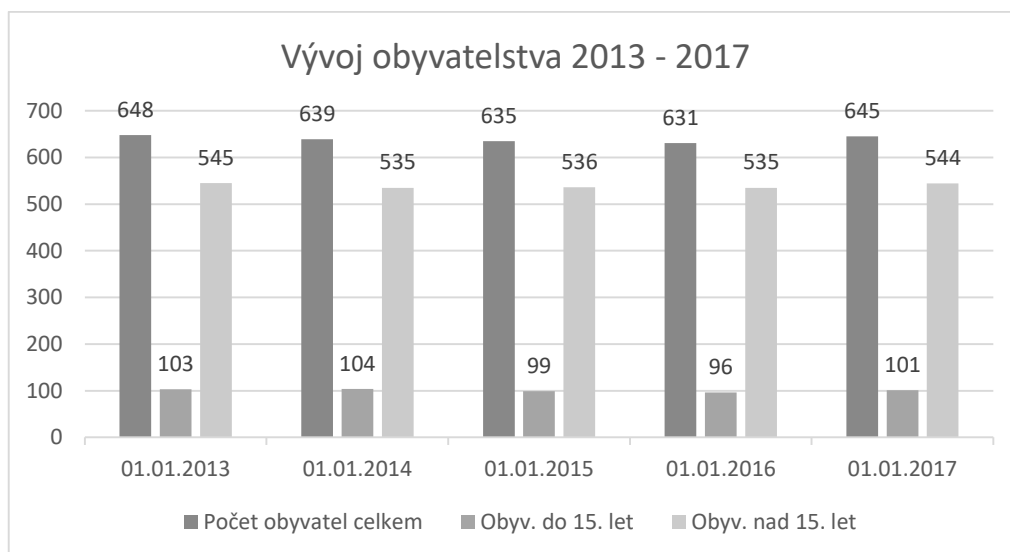
Vývoj sledovaného období je zaznamenáný v následujícím grafu 1.

Tabulka 5 - Počet a struktura obyvatel Brníčko 2013 - 2017

Datum	Počet obyvatel celkem	Obyv. do 15 let	Obyv. nad 15 let	Změna počtu
01. 01. 2013	648	103	545	
01. 01. 2014	639	104	535	-9
01. 01. 2015	635	99	536	-4
01. 01. 2016	631	96	535	-4
01. 01. 2017	645	101	544	14

Zdroj: Mvcr.cz, vlastní zpracování

Graf 1 - Vývoj počtu obyvatel Brníčko 2013 - 2017

Zdroj: Mvcr.cz, vlastní zpracování

4.2 Charakteristika obce Nový Malín

Obec Nový Malín leží necelý jeden kilometr od města Šumperk v Olomouckém kraji. Katastr o výměře 1 980 ha se nachází v Šumperské kotlině a zasahuje do kopců Hraběšické hornatiny ke Kamennému vrchu (952 m), pod nímž pramení Malínský potok vlévající do řeky Desná.

Nadmořská výška obce je 340 metrů. Nový Malín tvoří tři části obce: Nový Malín, osada Plechy a Mladoňov. V obci žije 3 585 obyvatel.

Obrázek 2 - Znak a vlajka obce Nový Malín

Znak

Vlajka

Zdroj: Novymalin.cz

Historie obce

První písemné zprávy tykající se obce s původním názvem Frankštát jsou z roku 1350. V jejím okolí se údajně těžila měď a stříbro, důkazem jsou šachty a štolý v okolních lesích. Již v roce 1398 se obec psala jako městečko. V 16. století byl Frankštát prodán Šumperku, v jehož držení zůstal do roku 1848, kdy bylo zrušeno poddanství. V 19. století se v obci začal rozvíjet průmysl. Byly zde závody na výrobu šamotového a hliněného zboží, výrobní hřebíků, tkalcovna, likérka a takzvaná špulárna.

Historie Nového Malína se začíná datovat od roku 1947, kdy na slavnostní národní pouti byla obec Frankštát přejmenována na současný název Nový Malín.

Pamětihodnosti obce

V katastru této obce se nacházejí kulturní památky jako renesanční stavba **kostel Nanebevzetí Panny Marie**, který byl v roce 1705 barokně upraven a jehož součástí je **kříž**, klasicistní kamenná práce z roku 1791. Dále **památník z roku 1947** připomínající umučení občanů Českého Malína na Volyni. Archeologická lokalita **Hradisko** s nálezy z období lužické a slovanské kultury. **Socha Jana Nepomuckého, sousoší Kalvárie, sloup se sochou Panny Marie Immaculaty a brána venkovské usedlosti čp. 102.**

4.2.1 Obecní úřad a orgány obce

Obecní úřad obce tvoří starosta, místostarosta, zastupitelstvo, rada obce výbory, komise a dalších 8 zaměstnanců.

Starosta a místostarostka stojí v čele obecního úřadu. Zastupitelstvo má 15 členů, tvoří ho starosta, místostarostka a další členové. Zastupitelstvo povinně zřizuje dva výbory: kontrolní a finanční (každý má tři členy). V Novém Malíně je také osadní výbor také se třemi členy. Rada obce má 5 členů – starostu, místostarostku a ostatní členy rady. Rada obce má své poradní orgány, které zřizuje a ruší dle potřeby. V obci působí pět komisí rady, a to stavební, životního prostředí, přestupková, kulturní a dotační.

4.2.2 Občanská a technická vybavenost obce Nový Malín

Obcí Nový Malín prochází železniční trať z města Šumperka do Uničova a Olomouce. Silniční spojení je s Šumperkem a vesnicemi Hrabšíň, Mladoňov, Hraběšice.

V obci se nachází zdravotní středisko s praktickým lékařem pro děti a dorost, zubní ordinace, rehabilitační zařízení a lékárna. Základní škola je devítiletá, s družinou a výukou doplněnou o různé zájmové kroužky. Škola má i vlastní tělocvičnu, která je využívána i veřejností pro sportovní aktivity. V obci se nacházejí dvě mateřské školy se třemi třídami dle věku dětí. Obědy pro děti v mateřských školách a základní škole zajišťuje školní jídelna, která je v areálu ZŠ. Obec má svůj dům kultury, kde se konají společenské akce a také různé odborné i jiné přednášky. Fungují zde sportovní a místní spolky jako například JSDH Nový Malín, Svaz postižených civilizačními chorobami nebo Kopaná Nový Malín atd. V Novém Malíně se nachází také pošta, několik obchodů s potravinami, obchody s jiným zaměřením a několik restaurací.

Občanská a technická vybavenost je uvedena v následující tabulce 6.

Tabulka 6 - Občanská a technická vybavenost obce Nový Malín

Kanalizace	Ano
Veřejný vodovod	Ano
Plynofikace	Ano
Pošta	Ano
Zdravotnické středisko	Ano
Mateřská škola	Ano
Základní škola	Ano
Vlaková zastávka	Ano
Autobusová zastávka	Ano

Zdroj: Vlastní zpracování dle webových stránek obce Nový Malín

4.2.3 Obyvatelstvo obce Nový Malín

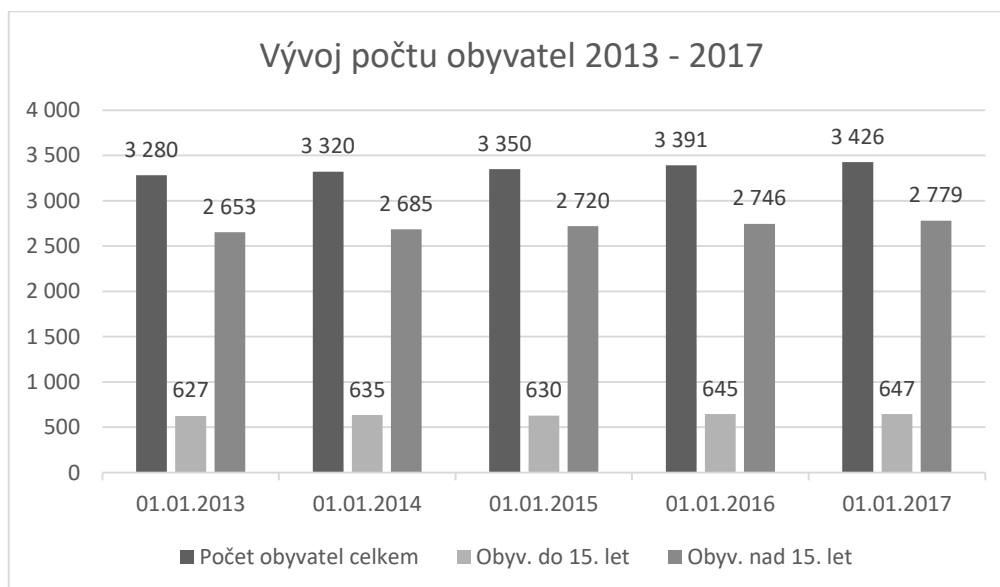
V Novém Malíně byl k 1. 1. 2017 celkový počet obyvatel 3 426, z toho 1 680 žen a 1 746 mužů. V následující tabulce 7 a grafu 2 je znázorněn přehled počtu a struktury obyvatel v letech 2013 -2017, z něhož vyplývá stále se zvyšující počet lidí v obci. Největší přírůstek byl v roce 2016, a to 41 obyvatel. Každoroční přírůstek obyvatel je daný i polohou této obce, která je velmi blízko města Šumperk, tudíž se jedná o klidovou oblast rodinného bydlení (četná výstavba rodinných domů) s dobrou infrastrukturou a výhodnou dostupností dojíždění za prací do blízkého Šumperka (cca 1 km).

Tabulka 7 - Počet a struktura obyvatel Nový Malín 2013 - 2017

Datum	Počet obyvatel celkem	Obyv. do 15 let	Obyv. nad 15 let	Změna počtu
01. 01. 2013	3 280	627	2 653	
01. 01. 2014	3 320	635	2 685	40
01. 01. 2015	3 350	630	2 720	30
01. 01. 2016	3 391	645	2 746	41
01. 01. 2017	3 426	647	2 779	35

Zdroj: Mvcr.cz, vlastní zpracování

Graf 2 - Vývoj počtu obyvatel Nový Malín 2013 - 2017

Zdroj: Mvcr.cz, vlastní zpracování

4.2.4 Porovnání infrastruktury obcí Brníčko a Nový Malín

Tabulka 8 je porovnání obou zkoumaných obcí, z něhož vyplývá, že Nový Malín má lepší infrastrukturu, než obec Brníčko, která nemá plynofikaci, zdravotní středisko a vlakovou zastávku.

Tabulka 8 - Porovnání infrastruktury obcí Nový Malín a Brníčko

Infrastruktura	Nový Malín	Brníčko
Kanalizace	Ano	Ano
Veřejný vodovod	Ano	Ano
Plynofikace	Ano	Ne
Pošta	Ano	Ano
Zdravotnické středisko	Ano	Ne
Mateřská škola	Ano	Ano
Základní škola	Ano	Ano
Vlaková zastávka	Ano	Ne
Autobusová zastávka	Ano	Ano

Zdroj: Vlastní zpracování dle webových stránek obcí Brníčko a Nový Malín

5 Analýza hospodaření obcí Brníčko a Nový Malín 2013 -2017

Analýza hospodaření je zpracována na základě dat ze závěrečných účtů obcí Brníčko a Nový Malín za časové období 2013 – 2017. V této části diplomové práce je provedena analýza příjmů a výdajů a následně zpracováno rozpočtové saldo daných obcí. Dále jsou zde použity monitorující ukazatele hospodaření obce - podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům, celková (běžná) likvidita a ukazatel autarkie (míry soběstačnosti).

5.1 Analýza hospodaření obce Brníčko 2013 - 2017

5.1.1 Analýza příjmů

V následující tabulce 9 jsou zpracované příjmy dle druhového třídění v rozpočtové skladbě. Příjmy se dělí na daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté transfery. Druhové třídění se týká všech druhů příjmů a je pro obce povinné.

Z tabulky lze vyčíst podíl jednotlivých příjmů na celkových příjmech obce. Největším příjmem do rozpočtu obce byly příjmy daňové, které jsou upraveny na základě zákona č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní. Ve sledovaném období 2013 - 2017 se jejich objem postupně zvyšoval a v roce 2017 byly nejvyšší, a to 8 067 tis. Kč, tj. 79,8 % z celkových příjmů obce.

Naopak nejmenší podíl tvoří kapitálové příjmy, které měly klesající tendenci. V roce 2014 skokově klesly na 3 tis. Kč a v následujících letech 2016, 2017 byly nulové.

Další skupinou jsou nedaňové příjmy, které obci plynou z vlastní činnosti. Jsou to příjmy z poskytování vlastních služeb, výrobků a příjmy z pronájmu majetku patřícího obci, tzn. pronájmu pozemků a movitých věcí. Z tabulky je vidět, že největší nárůst nedaňových příjmů byl v roce 2014, tj. 1 485 tis. Kč z důvodu prodeje nekapitálového majetku obce ve výši 674 tis. Kč a zbytek financí plynulo do rozpočtu z pronájmů pozemků a nemovitostí patřících obci.

Druhým největším a důležitým příjmem pro obec byly přijaté transfery. Ty tvořily většinou jen neinvestiční transfery od veřejných rozpočtů ústřední úrovně a případně také investiční transfery jak tomu bylo v roce 2013. V tomto roce jak je patrné z tabulky 9 byly přijaté dotace výrazně vysoké oproti ostatním rokům v daném období 2013 - 2017, a to z důvodu poskytnuté investiční dotace ve výši 4 mil. Kč od SFŽP na vybudování kanalizace.

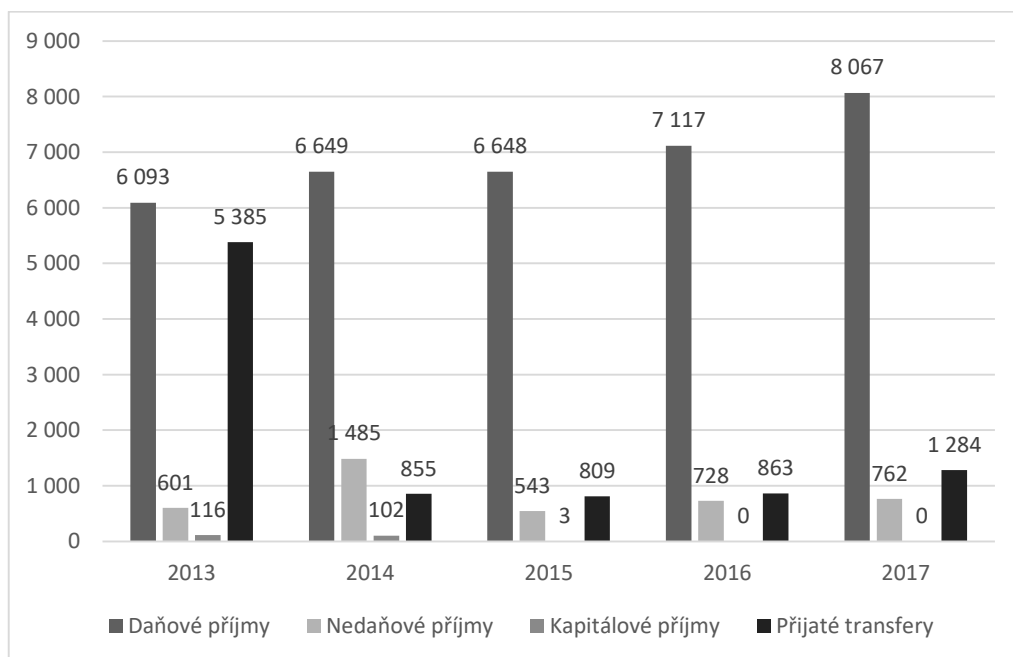
Tabulka 9 - Příjmy obce Brničko dle druhového třídění 2013 - 2017 (tis. Kč)

Druhy příjmů	2013	2014	2015	2016	2017
Daňové příjmy	6 093	6 649	6 648	7 117	8 067
Nedaňové příjmy	601	1 485	543	728	762
Kapitálové příjmy	116	102	3	0	0
Přijaté transfery	5 385	855	809	863	1 284
Příjmy celkem	12 195	9 091	8 003	8 708	10 113

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Brničko 2013 - 2017

Vývoj jednotlivých příjmů obce Brničko v letech 2013 - 2017 je znázorněn v následujícím grafu 3.

Graf 3 - Struktura příjmů obce Brničko 2013 - 2017 (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Brničko 2013 - 2017

Příjmy na jednoho obyvatele za období 2013 - 2017

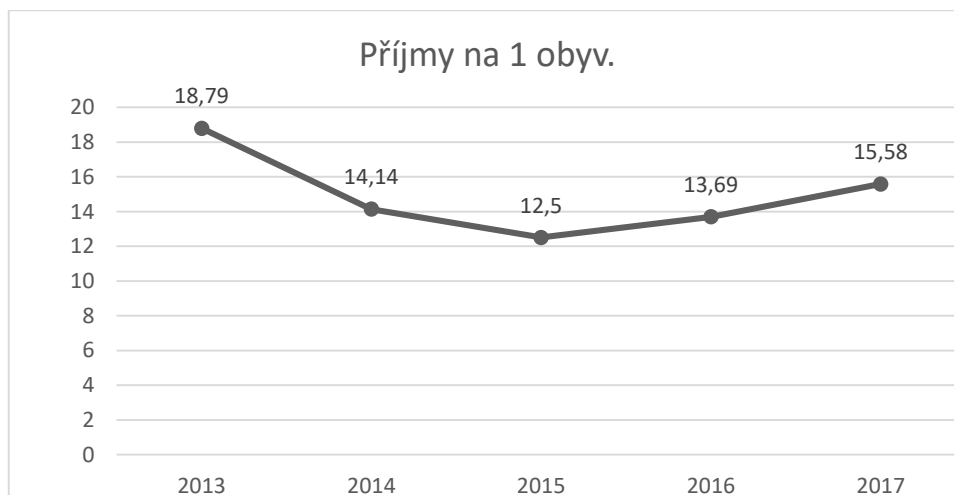
V tabulce 10 jsou uvedené celkové příjmy, které připadají na jednoho obyvatele obce Brníčka. Pro jejich výpočet jsou zde uvedeny celkové příjmy a počet obyvatel za sledované období. Příjmy na obyvatele byly nejvyšší v roce 2013, a to z důvodu, že v tomto roce byly celkové příjmy ovlivněny poskytnutou dotací na vybudování kanalizace v obci. Údaje z tabulky jsou znázorněny v následujícím grafu 4.

Tabulka 10 - Příjmy na jednoho obyvatele obce Brníčko 2013 - 2017 (v tis. Kč)

Příjmy	2013	2014	2015	2016	2017
Příjmy celkem	12 195	9 091	8 003	8 708	10 113
Počet obyvatel	649	643	640	636	649
Příjmy na 1 obyv.	18,79	14,14	12,50	13,69	15,58

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Brníčko 2013 - 2017

Graf 4 - Příjmy na jednoho obyvatele obce Brníčko 2013 - 2017 (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Brníčko 2013 - 2017

5.1.2 Analýza výdajů

Obec třídí své výdaje v rozpočtové skladbě dle druhu a odvětví. Výdaje dle druhu se dělí na běžné a kapitálové. V tabulce 11 jsou tyto výdaje vyčísleny za zvolené období 2013 - 2017.

Výdaje podle druhu

Tabulka 11 - Druhové rozlišení výdajů obce Brničko 2013 - 2017 (v tis. Kč)

Výdaje dle druhu	2013	2014	2015	2016	2017
Běžné výdaje	5 913	7 531	4 943	6 202	6 819
Kapitálové výdaje	4 286	2 894	2 157	2 012	2 085
Celkové výdaje	10 199	10 425	7 100	8 214	8 904

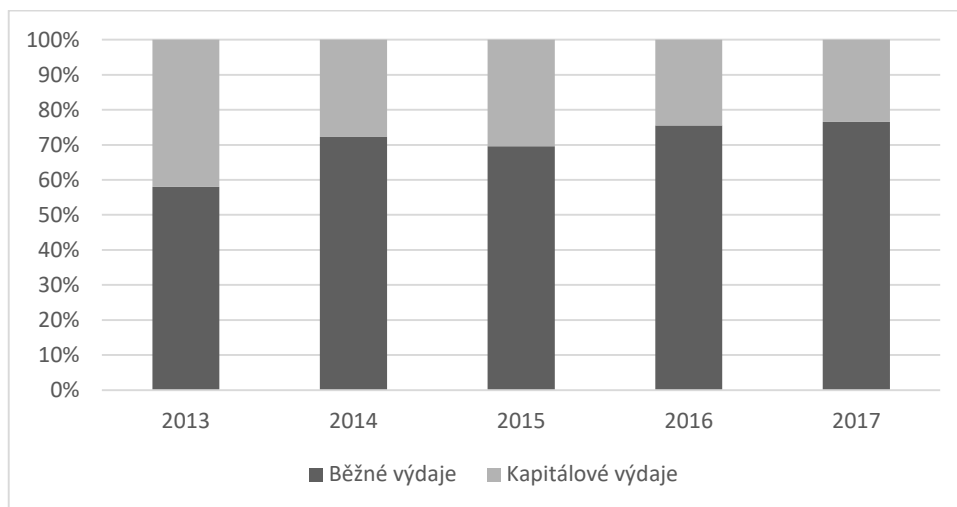
Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Brničko 2013 - 2017

Nejnižší hodnotu 7 100 tis. Kč měly celkové výdaje v roce 2015 a naopak nejvyšší v roce 2014 10 425 tis. Kč, kdy na jejich nárůst měly vliv běžné výdaje. Ty byly největší právě v roce 2014, jak vyplývá z údajů uvedených v tabulce 11, a činily 7 531 tis. Kč. Na jejich zvýšení oproti ostatním rokům sledovaného období se nejvíce podílely opravy a údržby majetku obce, a to ve výši 2 098 tis. Kč, příspěvky příspěvkovým organizací zřízené obcí 420 tis. Kč. Dále potom zapůjčení neinvestičních prostředků církvi ve výši 342 tis. Kč. Velkou část běžných výdajů obce Brničko tvořily každý rok v daném období výdaje na platy a s tím související výdaje. Dále pak výdaje na provoz obce (voda, energie, nákup služeb atd.).

Částky kapitálových výdajů této obce byly v daném období přibližně stejné s výjimkou roku 2013, kdy byla v obci budována kanalizace, na jejíž výstavbu byla poskytnuta dotace od SFŽP.

V následujícím grafu 5 je znázorněn podíl běžných a kapitálových výdajů na celkových výdajích obce Brničko. Je zde přehledně vidět, že běžné výdaje, které tvořily průměrně 70,2 % celkových výdajů, převažují nad kapitálovými a ty se podílely v průměru 29,8 % na celkových výdajích.

Graf 5 - Struktura výdajů dle druhu obce Brníčko 2013 - 2017 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Brníčko 2013 - 2017

Výdaje podle odvětví

V tabulce 12 jsou uvedeny výdaje obce dle odvětví, tzn., k jakému účelu byly prostředky z rozpočtu využity.

V roce 2013 výdaje na průmysl činily 5 569 tis. Kč a jejich nárůst souvisel s výdaji na odvádění a čištění odpadních vod. V roce 2014 byly tyto výdaje nejvyšší za sledované období a důvodem jejich navýšení byly nutné opravy komunikací v obci po dokončení stavby kanalizace.

Výdaje na služby pro obyvatelstvo v roce 2016 zaznamenaly skokové zvýšení téměř o 100% oproti roku 2015 a jejich nárůst se týkal předškolního a školního vzdělávání, dále komunálních služeb a územního rozvoje a neposlední řadě ochrany životního prostředí - nakládání s odpady a péče o veřejnou zeleň.

Druhým největším a téměř konstantním výdajem byly prostředky vynaložené na regionální a místní správu, na zastupitelstvo obce a na finanční operace.

Výdaje na bezpečnost státu a právní ochrany v obci Brníčko se týkaly dobrovolné požární ochrany (JSDH Brníčko) a v letech 2013 - 2017 se postupně navyšovaly. Nejmenší málo kolísající položkou jsou výdaje vynaložené na pěstební činnost v lesním hospodářství a rybářství.

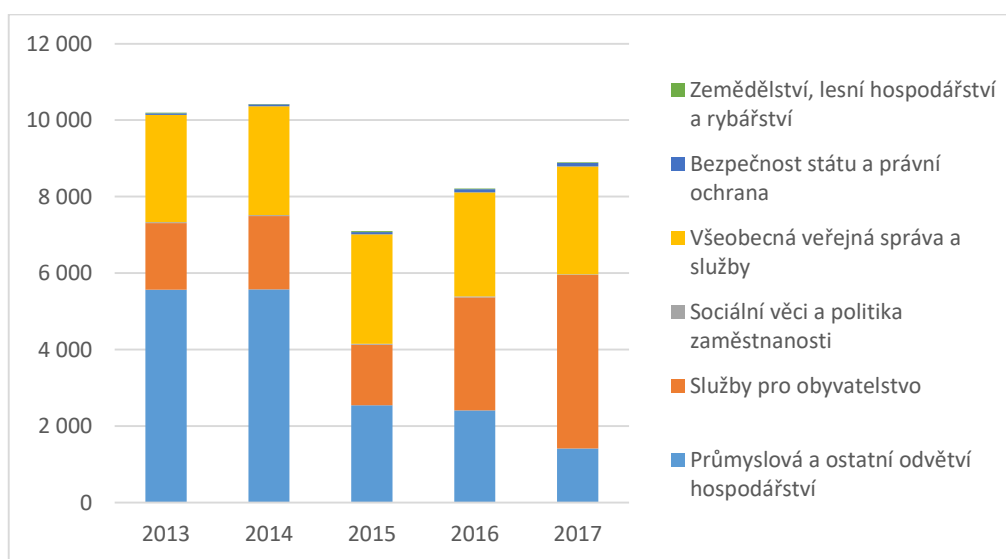
Výdaje dle odvětví jsou přehledně znázorněny v následujícím grafu 6.

Tabulka 12 - Výdaje dle odvětví obec Brníčko 2013 - 2017 (v tis. Kč)

Výdaje dle odvětví	2013	2014	2015	2016	2017
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	5 569	5 577	2 541	2 410	1 418
Služby pro obyvatelstvo	1 741	1 913	1 584	2 952	4 530
Sociální věci a politika zaměstnanosti	20	25	25	25	20
Všeobecná veřejná správa a služby	2 807	2 845	2 863	2 721	2 823
Bezpečnost státu a právní ochrana	44	52	63	89	90
Zemědělství, lesní hospodářství a rybnářství	17	13	25	17	22

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Brníčko 2013 - 2017

Graf 6 - Struktura výdajů dle odvětví obce Brníčko 2013 - 2017 (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Brníčko 2013 - 2017

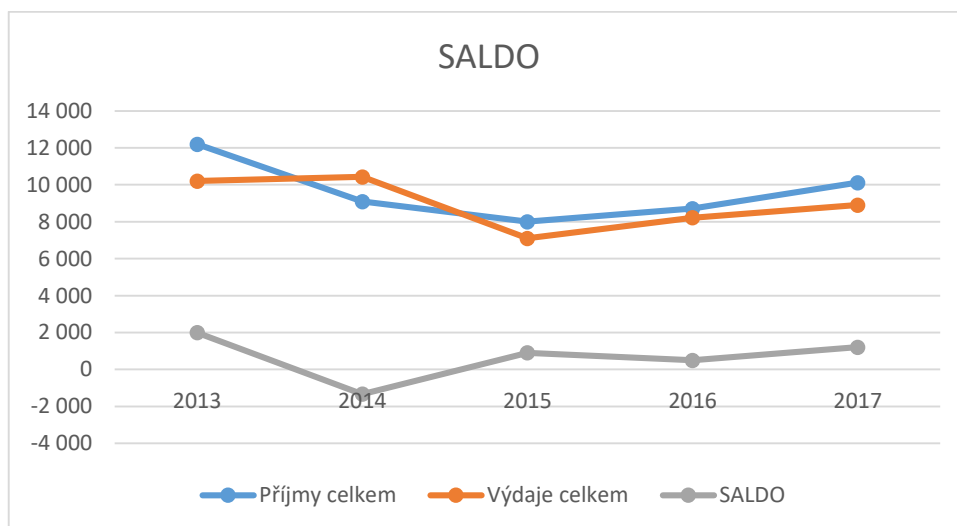
5.1.3 Porovnání příjmů a výdajů - saldo obce Brníčko 2013 - 2017

Tabulka 13 - Saldo příjmů a výdajů obce Brníčko 2013 - 2017 (v tis. Kč)

	2013	2014	2015	2016	2017
Příjmy celkem	12 195	9 091	8 003	8 708	10 113
Výdaje celkem	10 199	10 425	7 100	8 214	8 904
SALDO	1 996	-1 334	903	494	1 209

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Brníčko 2013 - 2017

Graf 7 - Saldo příjmů a výdajů obce Brníčko 2013 - 2017 (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Brníčko 2013 - 2017

Tabulka 13 a graf 7 odrážejí příjmy a výdaje obce Brníčko za sledované období 2013 - 2017. Z uvedených dat v tabulce je vidět hospodaření dané obce. V roce 2013 bylo nejvyšší kladné saldo 1 996 tis. Kč. V následujícím roce se obec dostala do rozpočtového deficitu, tzn., že celkové výdaje překročily celkové příjmy o 1 334 tis. Kč, z důvodu již zmíněných oprav komunikací. Dalších letech 2015 - 2017 bylo saldo opět v rozpočtovém přebytku s výraznějšími výkyvy.

5.1.4 Monitorující ukazatele hospodaření obce Brníčko 2013 - 2017

Monitoring slouží pro zhodnocení hospodářské situace obcí a také krajů. Vychází z finančních a účetní výkazů, které jsou zasílány do systému Státní pokladny. Za stěžejní jsou považovány zde uvedené ukazatele označované jako monitorující:

Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (celková zadluženost)

- ukazatel, který zachycuje míru zadlužení majetku obce
- hodnota má být menší než 25 %

Celková likvidita

- podíl oběžných aktiv a krátkodobých závazků
- doporučená hodnota koeficientu je v rozmezí 1,5 – 2,5 (Kraftová, 2002)

Pro tuto diplomovou práci jsem zvolila dva monitorující ukazatele (**celkovou zadluženost** a **celkovou likviditu**) a **ukazatel autarkie**, který je typický pro municipální sféru a ukazuje míru jejich soběstačnosti. Hodnoty **ukazatele autarkie** by měly být větší než 1, tzn., že výnosy jsou větší než náklady (Otrusínová, Kubíčková, 2011).

Ukazatel celkové zadluženosti

Tabulka 14 - Ukazatel celkové zadluženosti obce Brníčko 2013 - 2017 (v %)

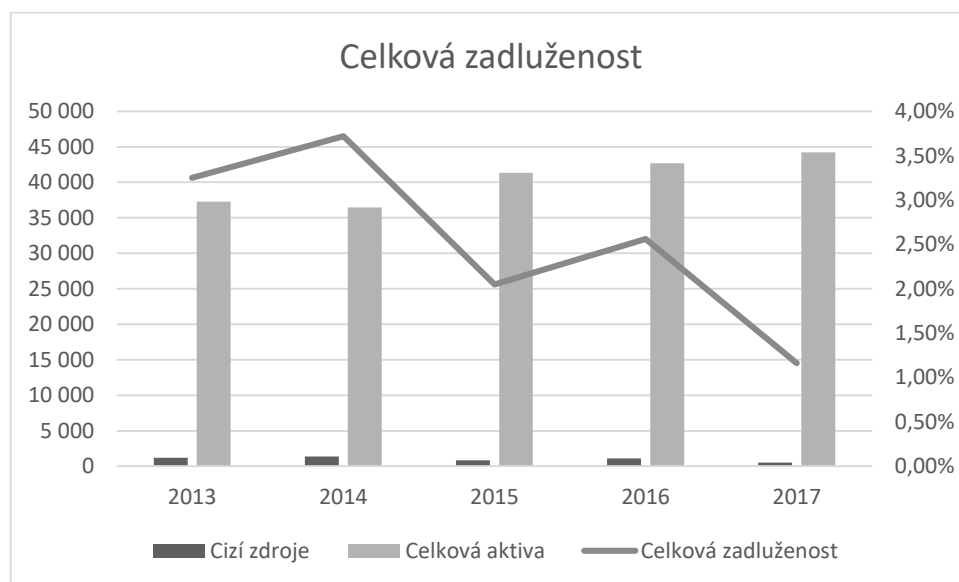
	2013	2014	2015	2016	2017
Cizí zdroje	1 210	1 358	847	1 095	512
Celková aktiva	37 259	36 472	41 330	42 680	44 217
Celková zadluženost	3,25 %	3,72 %	2,05 %	2,56 %	1,16 %

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Brníčko 2013 - 2017

Obec Brníčko stejně jako další obce v České republice využívá při svém hospodaření jak vlastní, tak i cizí zdroje. Z hodnot v tabulce 14 je patrné, že obec ve sledovaném období obec má velmi nízkou celkovou zadluženost, která má klesající charakter a pro ilustraci je znázorněna v grafu 8. V roce 2017 byla celková zadluženost pouze 1,16 %. Obec v letech

2013 - 2017 nesplácela žádné dlouhodobé závazky či úvěry. Cizí zdroje tvořili pouze krátkodobé závazky. Dále je možno z údajů v tabulce 14 vyčíst růst celkových aktiv dané obce. Tyto celková aktiva tvořily převážně budovy a pozemky.

Graf 8 - Ukazatel celkové zadluženosti obce Brníčko 2013 - 2017 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Brníčko 2013 - 2017

Ukazatel celkové likvidity

Ukazatele likvidity jsou v praxi municipálními firmami nejčastěji používané a vyjadřují schopnost splácet závazky obce v řádném termínu. Hodnoty ukazatele by měly v rozmezí hodnot 1,5 – 2,5 (Kraftová, 2002).

Tabulka 15 - Ukazatel celkové likvidity obce Brníčko 2013 - 2017 (koeficienty)

	2013	2014	2015	2016	2017
Oběžná aktiva	3 932	2 547	2 915	3 641	4 722
Krátkodobé závazky	800	948	847	1 095	512
Celková likvidita	4,92	2,69	3,44	3,33	9,22

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Brníčko 2013 - 2017

V tabulce 15 jsou vypočteny koeficienty celkové likvidity za období 2013 - 2017 v rozpětí 2,69 - 9,22 a tzn., že obec by dokázala své závazky uhradit v průměru 4,72 krát. Všechny hodnoty ve sledovaném období přesahují nejvyšší hranici doporučených koeficientů 1,5 - 2,5, což by mohlo snadno vést k obtížné finanční situaci obce. V tabulce je vidět, že nejnižší koeficient byl v roce 2014 2,69 a naopak výrazně nejvyšší byl v roce 2017, a to 9,22.

Ukazatel autarkie

Ukazatel autarkie je typický pro municipální sféru. Ukazuje míru soběstačnosti dané obce. Pro praktickou část jsem zvolila ukazatel celkové autarkie, který je na bázi celkových příjmů a výdajů.

Tabulka 16 - Ukazatel autarkie obce Brničko 2013 - 2017 (v%)

	2013	2014	2015	2016	2017
Celkové příjmy	12 195	9 091	8 003	8 708	10 113
Celkové výdaje	10 199	10 425	7 100	8 214	8 904
Autarkie	119,57	87,2	112,71	106,01	113,58

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Brničko 2013 - 2017

Hodnoty v tabulce 16 mají být vyšší než 100 %, což se ve sledovaném období dařilo, s výjimkou roku 2014, kdy hodnota ukazatele činila 87,2 % z důvodu, že výdaje byly vyšší než příjmy obce. Tyto výdaje souvisely s veřejnými úpravami po vybudování kanalizace a opravách silnic v obci.

Ve zbývajících letech jsou vypočtené hodnoty nad hranici 100 %, tzn., že obec byla dle tohoto ukazatele soběstačná.

5.2 Analýza hospodaření obce Nový Malín 2013 - 2017

5.2.1 Analýza příjmů

V tabulce 17 jsou uvedené příjmy obce podle druhu za zvolené období 2013 - 2017. Výše celkových příjmů obce byla ovlivněna výší jednotlivých druhů příjmů, kdy v roce 2017 činily 71 087 tis. Kč, což bylo nejvíce za dané období.

Daňové příjmy obce plynou na základě již zmíněného zákona č. 243/2000 Sb. V obci Nový Malín měly tyto příjmy největší podíl na celkových příjmech. Z uvedené tabulky je patrný jejich neustálý růst ve sledovaném období. V roce 2017 dosáhly nejvyšší hodnoty 46 591 tis. Kč. Druhý největší příjem této obce tvoří **přijaté transfery**, které byly největší v roce 2015 a činily 15 136 tis. Kč. Přijaté transfery této obce tvoří pravidelné dotace z veřejných rozpočtů ústřední úrovně, dále se na jejich výši podílí převody z vlastních fondů hospodářské (podnikatelské) činnosti. Nejvyšší podíl měly investiční dotace, které právě v 2015 byly taktéž největší. Tyto dotace byly obci poskytnuty od SFŽP na výstavbu zemního zatravnovacího průlehu, který slouží pro zasakování dešťových vod. Další dotace byla od Olomouckého kraje na pořízení a opravu požární techniky pro JSDH Nový Malín. Nejvýznamnější investiční dotace ve zmíněném roce byla ve výši 4,472 mil. Kč od SFDI na stavební úpravy chodníků v obci.

Kapitálové příjmy této obce plynou převážně z prodeje pozemků, o které je velký zájem z důvodu blízkosti města Šumperk. V roce 2017 dosáhly 11 760 tis. Kč a byly nejvyšší za sledované období.

Nedaňové příjmy plynou obci z vlastní podnikatelské činnosti. Obec je zřizovatelem a jediným majitelem společnosti Provozní Nový Malín s.r.o. jejíž předmětem činnosti je stavební činnost, kterou vykonává pro obec Nový Malín. V roce 2017 se podílely tyto příjmy na celkových příjmech obce částkou 4 077 tis. Kč.

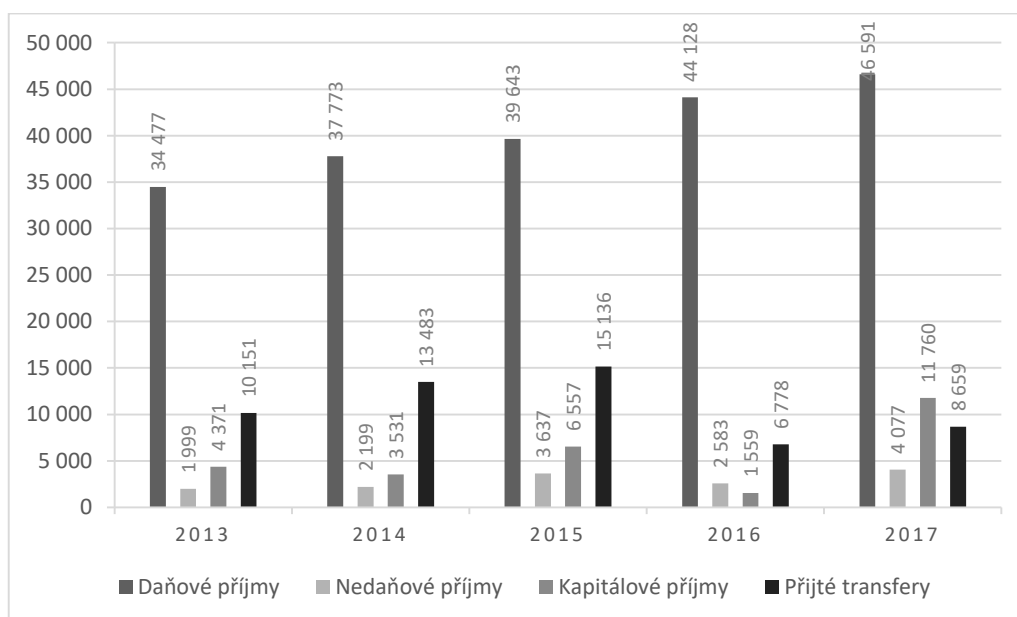
Všechny druhy příjmů obce podle druhu jsou znázorněny v následujícím grafu 9.

Tabulka 17 - Příjmy obce Nový Malín dle druhového třídění 2013 - 2017 (tis. Kč)

Druhy příjmů	2013	2014	2015	2016	2017
Daňové příjmy	34 477	37 773	39 643	44 128	46 591
Nedaňové příjmy	1 999	2 199	3 637	2 583	4 077
Kapitálové příjmy	4 371	3 531	6 557	1 559	11 760
Přijaté transfery	10 151	13 483	15 136	6 778	8 659
Celkové příjmy	50 998	56 986	64 973	55 048	71 087

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 - 2017

Graf 9 - Struktura příjmů obce Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 - 2017

Příjmy na jednoho obyvatele za období 2013 - 2017

V tabulce 18 jsou uvedené celkové příjmy, které připadají na jednoho obyvatele obce Nový Malín. Jsou zde uvedeny celkové příjmy a počet obyvatel za sledované období. Příjmy na obyvatele byly nejvyšší 20,75 tis. Kč v roce 2017, a to z důvodu razantního nárůstu

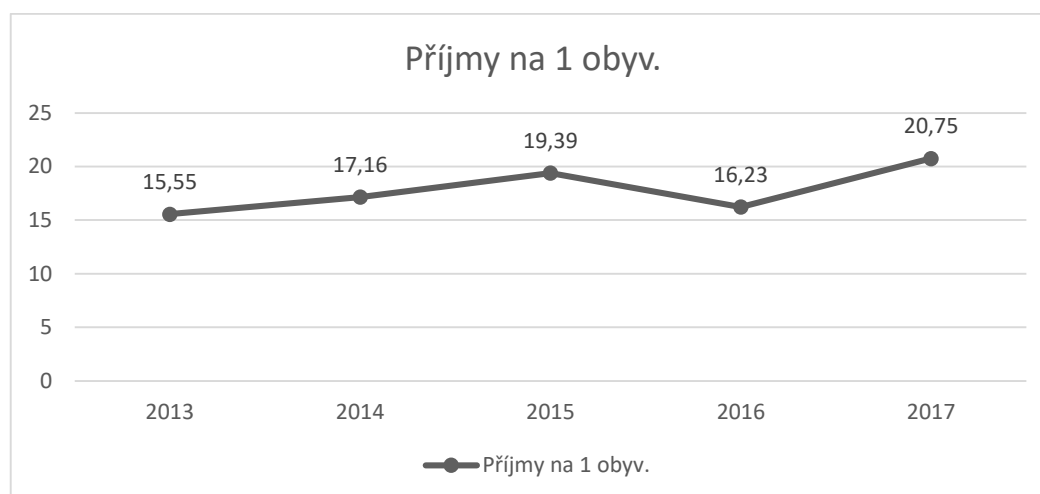
kapitálových příjmů obce. Ty se promítly do celkových příjmů, které byly největší za sledované období. Údaje z tabulky 18 jsou znázorněny v následujícím grafu 10.

Tabulka 18 - Příjmy na jednoho obyvatele obce Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč)

Příjmy	2013	2014	2015	2016	2017
Příjmy celkem	50 998	56 986	64 973	55 048	71 087
Počet obyvatel	3 280	3 320	3 350	3 391	3 426
Příjmy na 1 obyv.	15,55	17,16	19,39	16,23	20,75

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 2017

Graf 10 - Příjmy na jednoho obyvatele obce Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 2017

5.2.2 Analýza výdajů

Výdaje podle druhu

V následující tabulce 19 jsou uvedeny výdaje podle druhu za sledované období 2013 – 2017. Celkové výdaje této obce byly za dané období nejnižší v roce 2013 a naopak nejvyšší byly v roce 2017. Na základě hodnot v tabulce je patrné, že kapitálové výdaje obce byly vyšší než výdaje běžné.

Běžné výdaje ve sledovaném období pomalu rostly a nejvyšší hodnoty dosáhly v roce 2017. Na běžných výdajích se v tomto roce nejvíce podílela položka neinvestiční nákupy 17 618 tis. Kč. To byly výdaje použité na úhradu služeb, které byly potřebné na běžný chod obce (nákup vody, paliv energie apod.), na služby pošty, telekomunikace a radiokomunikací, vzdělávání, konzultační služby apod. Dále také na služby peněžních ústavů, poradenské a právní služby. Neinvestiční příspěvky v tomto roce činily 5 117 tis. Kč a plynuly příspěvkovým organizacím, které byly zřízeny obcí Nový Malín, ale také soukromým organizacím a obyvatelstvu. Významnou položkou byly taktéž výdaje ve výši 5 832 tis. Kč na platy a s tím související výdaje jako např. platby zdravotního a sociálního pojištění zaměstnanců placené zaměstnavatelem atd.

Kapitálové výdaje obce byly ve sledovaném období nejvyšší v roce 2014 37 972 tis. Kč a v roce 2017 38 431 tis. Kč a naopak nejnižší v roce 2013 23 622 tis. Kč.

V roce 2014 vzrostly výdaje z důvodu oprav střechy kostela Sv. Mikuláše, na kterou obec dostala dvě dotace v celkové výši 424 tis. Kč, dále byla provedena oprava požární techniky JSDH na niž byla přiznána dotace 55 tis. Kč, zbylé finance byly z vlastních zdrojů obce. Největší výdaje ovšem byly na výstavbu dvoutřídního pavilonu ZŠ s celkovými náklady 9,2 mil. Kč, z toho přiznané dotace od Ministerstva financí činily 5,7 mil. Kč. Dalším významným výdajem byla rekonstrukce dětského hřiště a zahrady při MŠ, která stála 2 930 tis. Kč. Na této investici se menší částkou podílela obec a na většinu realizace projektu byly poskytnuty dotace od SFŽP. V roce 2017 byly kapitálové výdaje vyšší, z důvodu oprav chodníků v obci s celkovými náklady 3,897 mil. Kč, na niž obec dostala dotaci od SFDI. Dále byla provedena revitalizace hasičské zbrojnice JSDH Nový Malín s celkovými náklady 6,4 mil. Kč, na kterou byla také přiznána dotace od IROP. Ve zmíněném roce byly uskutečněna i revitalizace místního hřbitova s celkovými náklady 2 304 tis. Kč. Zde byla obci přiznána dotace ve výši 697 tis. Kč od Ministerstva zemědělství.

Tabulka 19 - Druhové rozlišení výdajů obce Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč)

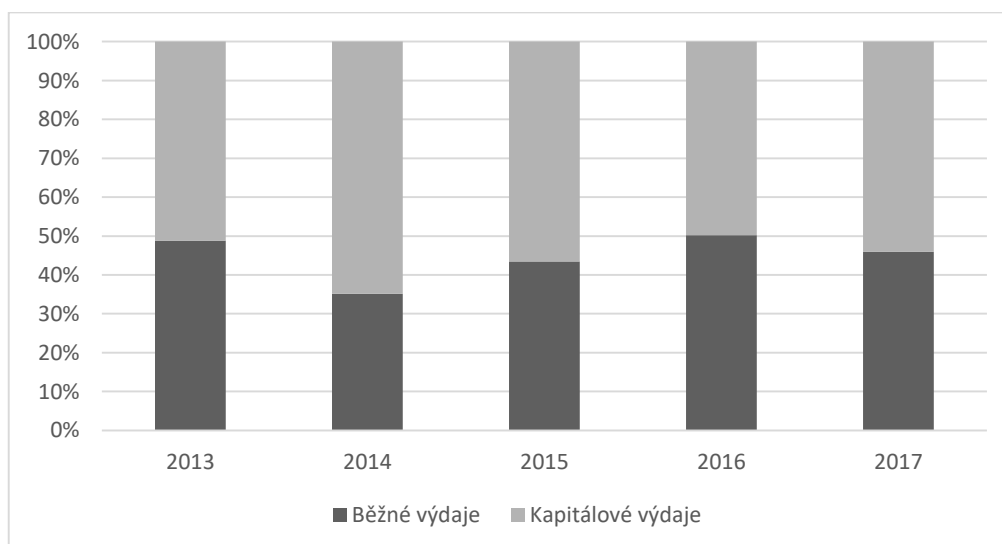
Výdaje dle druhu	2013	2014	2015	2016	2017
Běžné výdaje	22 542	20 546	24 927	26 853	32 661
Kapitálové výdaje	23 622	37 972	32 378	26 664	38 431
Celkové výdaje	46 164	58 518	57 305	53 517	71 092

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 -2017

V následujícím grafu je znázorněn podíl běžných a kapitálových výdajů na celkových výdajích dle druhu za období 2013 - 2017 v obci Nový Malín.

Běžné výdaje tvořily v průměru 44,2 %, a tudíž kapitálové výdaje činily 55,8 % z celkových výdajů. Je tedy opět patrné stejně jako z tabulky 19, že kapitálové výdaje převyšují výdaje běžné o 11,6 %.

Graf 11 - Struktura výdajů dle druhu 2013 - 2017 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 -2017

Výdaje podle odvětví

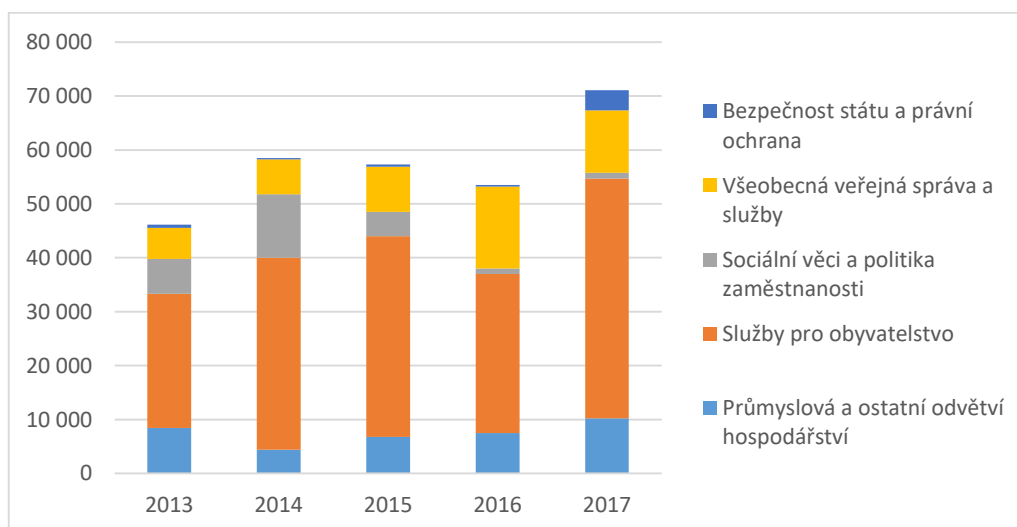
Tabulka 20 obsahuje hodnoty výdajů obce Nový Malín podle jednotlivých odvětví. Je z ní patrné, že služby pro obyvatelstvo byly největší kapitolou ve výdajích obce. Patří sem například školství, kultura, komunální služby, odpady, ochrana životního prostředí, bydlení, zdravotnictví nebo zájmová činnost. V roce 2017 měly za sledované období nejvyšší hodnotu a činily 44 462 tis. Kč. Naopak nejmenší položkou jsou výdaje na bezpečnost v roce 2014, kdy byly 280 tis. Kč a vynakládají se na městskou (obecní) policii, tudíž na udržování veřejného pořádku a také na požární ochranu v obci. Výdaje obce podle odvětví jsou přehledně promítnuty do grafu 11.

Tabulka 20 - Výdaje dle odvětví obce Nový Malín 2013 - 2017 (tis. Kč)

Výdaje dle odvětví	2013	2014	2015	2016	2017
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	8 419	4 406	6 785	7 472	10 240
Služby pro obyvatelstvo	24 904	35 596	37 208	29 519	44 462
Sociální věci a politika zaměstnanosti	6 469	11 807	4 536	987	1 077
Všeobecná veřejná správa a služby	5 742	6 429	8 370	15 210	11 539
Bezpečnost státu a právní ochrana	630	280	405	328	3 773

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 -2017

Graf 12 - Výdaje dle odvětví obce Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 -2017

5.2.3 Porovnání příjmů a výdajů - saldo obce Nový Malín 2013 - 2017

V tabulce 21 jsou uvedeny celkové příjmy a celkové výdaje a následně vypočteno saldo obce Nový Malín za období 2013 - 2017. Z vypočtených hodnot lze zjistit, zda obec hospodařila s finančním přebytkem nebo s finančním schodkem (deficitem).

Deficitní saldo měla obec v roce 2014 a 2017, protože právě v těchto letech měla nejvyšší výdaje za sledované období. Důvodem byly již dříve zmíněné investiční výdaje na opravy, revitalizace a výstavby v této obci.

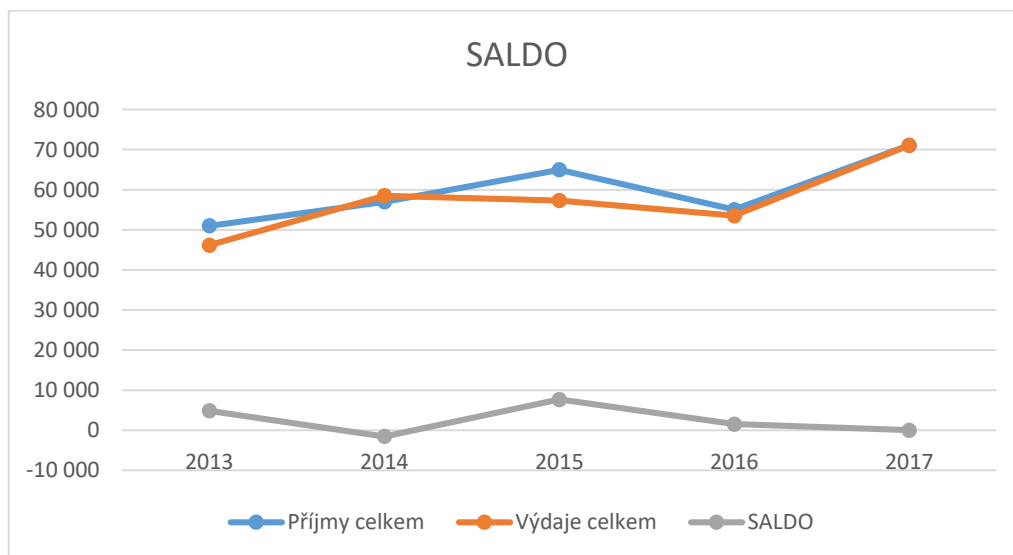
Vývoj salda je znázorněn v následujícím grafu 13.

Tabulka 21 - Saldo příjmů a výdajů obce Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč)

	2013	2014	2015	2016	2017
Příjmy celkem	50 998	56 986	64 973	55 048	71 087
Výdaje celkem	46 164	58 518	57 305	53 517	71 092
SALDO	4 834	-1 532	7 668	1 531	-5

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 -2017

Graf 13 - Saldo příjmů a výdajů obce Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 -2017

5.2.4 Monitorující ukazatele hospodaření obce Nový Malín 2013 – 2017

Ukazatel zadluženosti

Nový Malín ve sledovaném období realizoval mnoho projektů, které revitalizovaly majetek obce sloužící jejím občanům. K tomu využívala jak vlastní, tak i cizí zdroje. Úspěšně žádala o různé dotace, které jí pomáhaly plnit stanovené cíle obce. Z hodnot v tabulce 22 vyplývá, že obec ve sledovaném období měla velmi nízkou celkovou zadluženost, která se pohybovala v rozmezí 2,76 – 4,39 %. Celková zadluženost se tedy pohybovala pod doporučenou hranicí ukazatele běžné zadluženosti 25 %. V roce 2016 byla celková zadluženost nejnižší za sledované období 2,76%. Ve stejném roce byly nejnižší cizí zdroje 16 547 tis. Kč, což bylo způsobeno snížením položky týkající se dlouhodobých úvěrů obce a naopak hodnota celkových aktiv 599 766 tis. Kč byla nejvyšší za sledované období 2013 - 2017. Na výši celkových aktiv se podílela položka dlouhodobého hmotného majetku, konkrétně se týkala revitalizace staveb patřících do majetku obce a pořízení dlouhodobého hmotného majetku obce. Naopak nejvyšší zadluženost za sledované období byla v roce 2017 4,39 %, kdy hodnota cizích zdrojů činila 22 803 tis. Kč (nejvíce za dané období) a celková aktiva byla 519 395 tis. Kč.

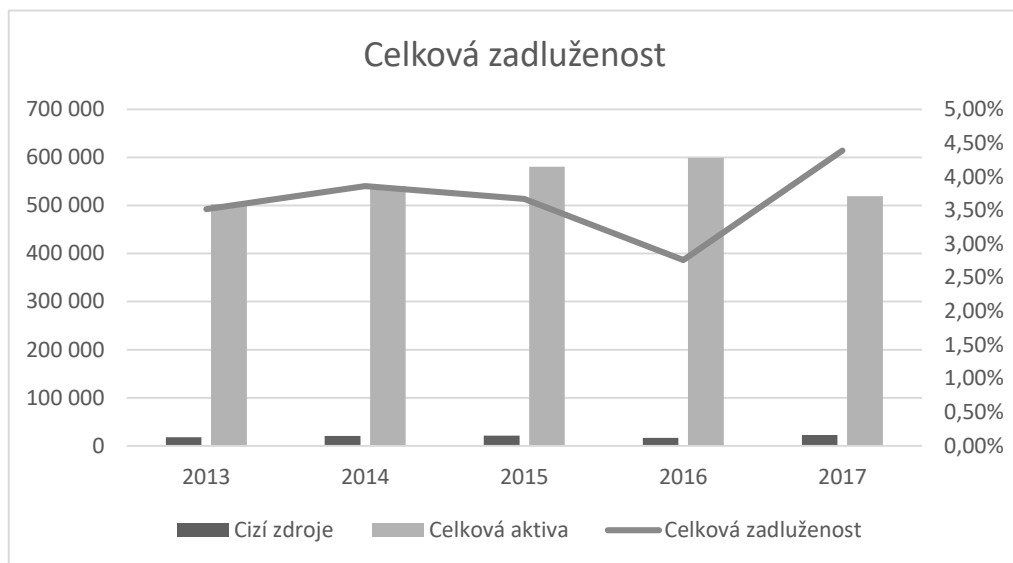
Tabulka 22 - Ukazatel celkové zadluženosti obce Nový Malín 2013 - 2017 (v %)

	2013	2014	2015	2016	2017
Cizí zdroje	17 695	20 839	21 307	16 547	22 803
Celková aktiva	503 108	539 890	581 031	599 766	519 395
Celková zadluženost	3,52 %	3,86 %	3,67 %	2,76 %	4,39 %

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 -2017

Hodnoty z tabulky 22, týkající se celkové zadluženosti obce Nový Malín jsou přeneseny a přehledně zobrazeny v následujícím grafu 14.

Graf 14 - Ukazatel celkové zadluženosti obce Nový Malín 2013 - 2017 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 -2017

Ukazatel celkové (běžné) likvidity

V tabulce 23 jsou uvedeny hodnoty oběžných aktiv a krátkodobých závazků, ze kterých jsou vypočítány koeficienty celkové likvidity za sledované období 2013 - 2017 v rozpětí 1,36 - 3,26. Uvedené koeficienty běžné likvidity ukazují schopnost obce uhradit své závazky v průměru 2,23 krát, což je v rozmezí doporučených koeficientů 1,5 -2,5 dle Kraftové (2002).

Tabulka 23 - Ukazatel celkové likvidity obce Nový Malín 2013 - 2017 (koeficienty)

	2013	2014	2015	2016	2017
Oběžná aktiva	15 028	13 940	30 636	21 709	26 415
Krátkodobé závazky	5 816	10 235	9 383	9 994	14 737
Celková likvidita	2,58	1,36	3,26	2,17	1,79

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 -2017

Ukazatel autarkie

Ukazatel autarkie je zvolený stejně jako u obce Brníčko na bázi celkových příjmů a celkových výdajů, které jsou uvedeny v následující tabulce 24 a z nichž je vypočítána autarkie (míra soběstačnosti) obce Nový Malín v letech 2013 - 2017. Hodnoty v tabulce mají být vyšší než 100 %, což se ve sledovaném období dařilo. Výjimkou byl rok 2014, kdy výdaje byly vyšší než příjmy obce a hodnota tohoto ukazatele činila 97,38 %. Tyto výdaje souvisely se dostavbou pavilonu ZŠ a revitalizací dětského hřiště při MŠ Nový Malín. Ve zbývajících letech byly vypočtené hodnoty nad hranici 100 % a v roce 2017 na hranici 100%. Podle tohoto ukazatele byly obec soběstačná z hlediska pokrytí nákladů z dosažených výnosů.

Tabulka 24 - Ukazatel autarkie obce Nový Malín 2013 - 2017 (v %)

	2013	2014	2015	2016	2017
Celkové příjmy	50 998	56 986	64 973	55 048	71 087
Celkové výdaje	46 164	58 518	57 305	53 517	71 092
Autarkie	110,47	97,38	113,38	102,86	100

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 -2017

5.3 Komparace hospodaření obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017

5.3.1 Porovnání příjmů podle druhu

Tabulka 25 - Porovnání příjmů dle druhu obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč)

	Příjmy dle druhu Brníčko					Příjmy dle druhu Nový Malín				
	Daňové	Nedaň.	Kapit.	Dotace	Celkem	Daňové	Nedaň.	Kapit.	Dotace	Celkem
2013	6 093	601	116	5 385	12 195	34 477	1 999	4 371	10 151	50 998
2014	6 649	1 485	102	855	9 091	37 773	2 199	3 531	13 483	56 986
2015	6 648	543	3	809	8 003	39 643	3 637	6 557	15 136	64 973
2016	7 117	728	0	863	8 708	44 128	2 583	1 559	6 778	55 048
2017	8 067	762	0	1 284	10 113	46 591	4 077	11 760	8 659	71 087

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 -2017

V tabulce 25 je provedeno porovnání celkových příjmů obou obcí, které jsou rozděleny podle druhu na daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté dotace.

Daňové příjmy byly u obou obcí jednoznačně největší. Tyto příjmy jsou pro obce nejdůležitější, každoročně se opakující a obce je používají k zabezpečování svých běžných potřeb. Část daňových příjmů, které se nazývají, svěřené mohou obě obce velmi málo ovlivnit, jsou vybírány na jejich území, a plynou do jejího rozpočtu v plné výši (daň z nemovitých věcí). Další část tvoří sdílené, které tvoří větší část příjmů a rozdělovány na základě zákona o č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní (RUD). Do daňových příjmů patří i místní poplatky, které si obce samy vybírají i spravují a v celé výši jdou do rozpočtu obce. Při porovnání daňových příjmů daných obcí je patrné, že obec Nový Malín měla tyto příjmy v průměru **5,9** krát větší než Brníčko. Je to z důvodu, že kritéria pro rozdělování finančních zdrojů dle RUD je výměra obce, prostý počet obyvatel a koeficient postupných přechodů kategorie, do které obec spadá podle počtu obyvatel.

Nový Malín měl v průměru za sledované období o 2713 více obyvatel i větší rozlohu o 1 132 ha než obec Brníčko, tudíž měl dle RUD větší příjmy do svého rozpočtu. Díky většímu počtu obyvatel vybral i víc peněz jak na místních poplatcích, tak i na dani z nemovitých věcí.

Nedaňové příjmy jsou u každé obce jiné. Obec Nový Malín získává nedaňové příjmy do rozpočtu obce z větší části díky vlastní podnikatelské činnosti (Provozní Nový Malín, s.r.o.). Tyto příjmy v průměru 2 899 tis. Kč nebyly pro rozpočet zanedbatelné a byly **3,5** krát větší než u druhé sledované obce Brníčko, která měla tyto příjmy průměrně ve výši 823,8 tis. Kč a plynuly převážně z pronájmů pozemků a poskytování služeb obcí.

U **kapitálových příjmů** je vidět razantní rozdíl mezi sledovanými obcemi. U Brníčka byly velmi nízké v letech 2013 -2015 v průměru 73,7 tis. Kč a v letech 2015 - 2017 byly nulové. Naopak Nový Malín měl tyto příjmy třetí nejvyšší z celkových příjmů a převyšovaly **75,9** krát kapitálové příjmy první sledované obce Brníčko. Důvodem byly prodeje stavebních pozemků obce, které jsou velice lukrativní díky blízkosti města Šumperk.

Přijaté transfery u obce Brníčko činily v průměru 823,8 tis. Kč a plynuly obci z veřejných rozpočtů jako neinvestiční transfery. Je vidět, že obec nevyužívala možnost investičních dotací, a z tohoto důvodu v se obci nerealizovaly projekty, které by přispěly k její modernizaci. Nový Malín je naopak obcí, která hojně vyžívala investičních dotací na svůj rozvoj. Z tabulky 25 je patrné, že přijaté transfery byly ve sledovaném období druhým nejvýznamnějším příjmem do rozpočtu této obce v průměru 10 841,4 tis. Kč, což je **13,2** krát víc než u první obce. Nový Malín realizoval mnoho projektů, které již byly v této práci zmíněny (viz 5.2.1. Analýza příjmů).

Z porovnání hodnot **celkových příjmů** obou obcí je jasně vidět, že obec Nový Malín měla tyto příjmy v průměru 59 818,4 tis. Kč a Brníčko pouze 9 622 tis. Kč, což je **6,2** krát méně než Nový Malín.

Na základě provedeného porovnání příjmů podle druhu je patrné, že obec Nový Malín měla všechny tyto příjmy vyšší a tudíž mohla hospodařit i s větším obecním rozpočtem než Brníčko.

5.3.2 Porovnání výdajů podle druhu

Tabulka 26 - Porovnání výdajů podle druhu obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč)

	Výdaje dle druhu Brníčko			Výdaje dle druhu Nový Malín		
	Běžné	Kapitál.	Celkem	Běžné	Kapitál.	Celkem
2013	5 913	4 286	10 199	22 542	23 622	46 164
2014	7 531	2 894	10 425	20 546	37 972	58 518
2015	4 943	2 157	7 100	24 927	32 378	57 305
2016	6 202	2 012	8 214	26 853	26 664	53 517
2017	6 819	2 085	8 904	32 661	38 431	71 092

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 -2017

V tabulce 26 jsou uvedeny hodnoty celkových výdajů, které jsou tříděny podle druhu na běžné a kapitálové.

Běžné výdaje obě obce vynakládaly hlavně na jejich běžný chod a služby s tím související. Z tabulky je patrné, že u obou tyto výdaje ve sledovaném období stoupaly. Průměrné běžné výdaje byly u obce Brníčko 6 281,6 tis. Kč, v přepočtu na jednoho obyvatele činily 9,8 tis. Kč. Obec Nový Malín měla běžné výdaje v průměru 25 505,8 tis. Kč a přepočtené na jednoho obyvatele 7,6 tis. Kč. Z toho vyplývá, že výdaje na 1 obyvatele Brníčka převyšovaly **1,3** krát tyto výdaje Nového Malína.

Kapitálové výdaje obce Brníčka byly největší v prvním roce sledovaného období, tzn. v 2013 a činily 4 286 tis. Kč. Nový Malín měl tyto výdaje naopak nejvyšší na konci období v roce 2017 ve výši 38 431 tis. Kč. Průměr kapitálových výdajů v 2013 - 2017 byl u Brníčka 2 686,8 tis. Kč, přepočtené na jednoho obyvatele 4,2 tis. Kč. U Nového Malína byly 31 813,4 tis. Kč, přepočtené na jednoho obyvatele 9,5 tis. Kč. Z toho lze vyvodit, že obec Nový Malín měla **2,3** krát tyto výdaje větší než Brníčko.

Při porovnávání **celkových výdajů** je zde zřejmé, že u obce Nový Malín přesahovaly v průměru **6,4** krát celkové výdaje obce Brníčko. Vypočteno na jednoho obyvatele to bylo o 3,08 tis. Kč.

Na základě všech uvedených hodnot výdajů lze konstatovat, že efektivněji co se týče běžných výdajů, hospodařila obec Nový Malín, která současně i více investovala do svého rozvoje a modernizace.

5.3.3 Porovnání výdajů podle odvětví

Tabulka 27 - Porovnání výdajů dle odvětví obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč)

Výdaje dle odvětví	Brníčko					Nový Malín				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	5 569	5 577	2 541	2 410	1 418	8 419	4 406	6 785	7 472	10 240
Služby pro obyvatelstvo	1 741	1 913	1 584	2 952	4 530	24 904	35 596	37 208	29 519	44 462
Sociální věci a politika zaměstnanosti	20	25	25	25	20	6 469	11 807	4 536	987	1 077
Všeobecná veřejná správa a služby	2 807	2 845	2 863	2 721	2 823	5 742	6 429	8 370	15 210	11 539
Bezpečnost státu a právní ochrana	44	52	63	89	90	630	280	405	328	3 773
Zemědělské, lesní hospodářství a rybářství	17	13	25	17	22	0	0	0	0	0

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 -2017

Výdaje na **průmyslová odvětví** se týkaly u obou obcí nákladů spojených s opravami pozemních komunikací, zabezpečování pitné vody, dále pak s odváděním a čištěním odpadních vod apod.

V obci Brníčko byly tyto výdaje nejvyšší v letech 2013 a 2014 a souvisely se stavbou nové kanalizace a následnou opravou komunikací a okolních prostranství. V Novém Malíně tyto výdaje stouply v roce 2017 na částku 10 240 tis. Kč, kdy se v obci opravovaly chodníky.

Výdaje **služby pro obyvatelstvo** zahrnují školství, kulturu, komunální služby, odpady nebo životní prostředí. Brníčku tyto výdaje ve sledovaném období rostly a v roce 2017 činily 4 530 tis. Kč. Důvodem jejich růstu byly neustále rostoucí náklady související s komunálními službami a odpady. U obce Nový Malín za sledované období kolísaly a nejvyšší hodnotu 44 462 tis. Kč v roce 2017 a souvisely především výdaji na školství, bydlení a zdravotnictví.

Výdaje obce Brníčko na **politiku zaměstnanosti** byly v letech 2013 – 2017 stabilní, nekolísající v průměru 23 tis. Kč. U druhé obce výdaje na **sociální věci** výrazně kolísaly a

kulminovaly v roce 2014 částkou 11 807 tis. Kč. Byly využity na pečovatelské služby a podporu samostatného bydlení v obci.

Výdaje spojené s **činností veřejné správy** byly u Brníčka stabilní a jejich průměrná hodnota byla 2 811,8 tis. Kč, což bylo 3,4 krát méně než u druhé obce Nový Malín, která je větší, tudíž měla tyto výdaje v průměru 9 458 tis. Kč.

Odvětví **bezpečnost státu a právní ochrana** se u obou obcí týkalo výdajů na požární ochranu, jelikož v obou obcích působí JSDH. Brníčku výdaje každý rok ve sledovaném období rostly, a to ze 44 tis. Kč v roce 2013 na 90 tis. Kč v roce 2017. Nový Malín měl jejich výrazný nárůst v roce 2017 z důvodů oprav hasičského vozu a souvisejícím vybavením.

Brníčko mělo výdaje vynaložené na pěstební činnost v **lesním hospodářství a rybnářství**, které se pohybovaly v rozmezí 13 až 22 tis. Kč za dané období. Nový Malín je měl nulové. Z údajů v tabulce 27 je vidět, že ve sledovaném období 2013 - 2017 všechny výdaje dle odvětví byly výrazně větší u obce Nový Malín. Výjimkou byly pouze výdaje na lesní hospodářství a rybnářství, které měla tato obec nulové, tudíž menší než Brníčko.

5.3.4 Porovnání příjmů a výdajů (saldo)

Tabulka 28 - Porovnání salda obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč)

	Saldo Brníčko	Saldo Nový Malín
2013	1 996	4 834
2014	-1 334	-1 532
2015	903	7 668
2016	494	1 531
2017	1 209	-5

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 -2017

Z tabulky 29 je zřetelné, že obě obce hospodařily ve sledovaném období většinou s přebytkovým rozpočtem.

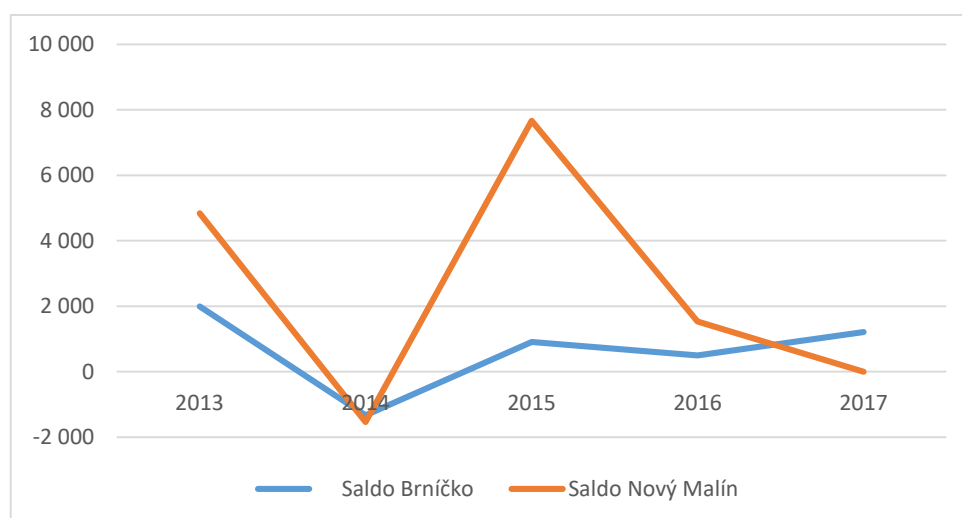
Obec Brníčko měla deficitní (schodkový) rozpočet pouze v roce 2014 (- 1 334 tis. Kč), což bylo způsobeno zvýšenými výdaji na opravy místních komunikací a různými povrchovými

úpravami po vybudování kanalizace. Největší kladné saldo bylo v roce 2013 1 996 tis. Kč, na které měly vliv příjmy respektive přijaté dotace, ty byly nejvyšší za celé sledované období.

Nový Malín byl ve schodkovém rozpočtu v letech 2014 (- 532 tis. Kč) a 2017 (- 5 tis. Kč). V těchto dvou letech, došlo i výraznějším navýšení kapitálových výdajů, které byly použity na více projektů týkajících se revitalizace majetku obce. V roce 2015 byl rozpočet v největším přebytku 7 668 tis. Kč, na který měly vliv vysoké daňové příjmy a také nejvyšší přijaté transfery (dotace) za sledované období 2013 - 2017.

Vývoj salda obou obcí je přehledně znázorněn v následujícím grafu 15.

Graf 15 - Porovnání salda obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 -2017

5.3.5 Porovnání celkové zadluženosti

Tabulka 29 - Porovnání celkové zadluženosti obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (v %)

	Celková zadluženost Brníčko	Celková zadluženost Nový Malín
2013	3,25	3,52
2014	3,72	3,86
2015	2,05	3,67
2016	2,56	2,76
2017	1,16	4,39

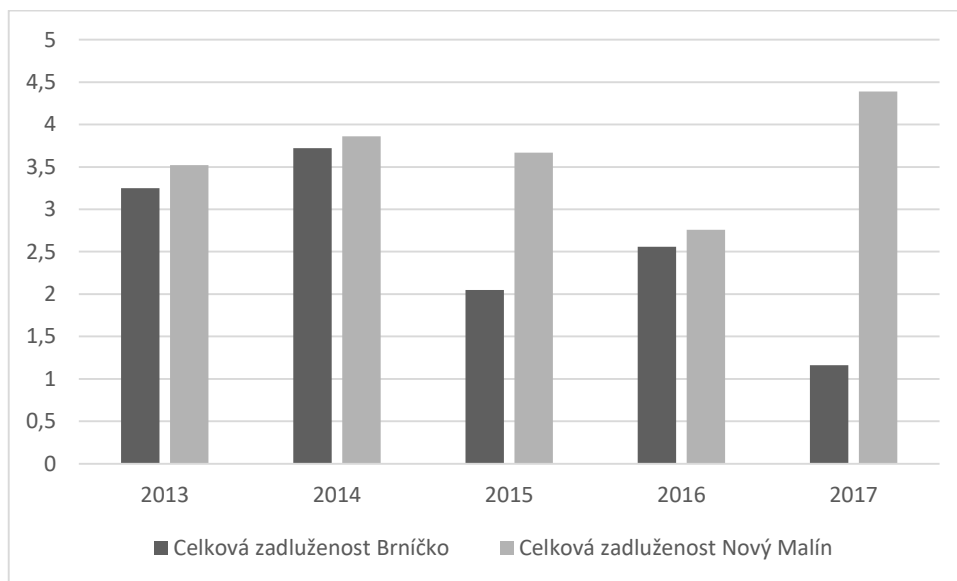
Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 -2017

Celková zadluženost obou porovnávaných obcí byla velmi nízká. Doporučovaná hranice celkové zadluženosti se pohybuje pod 25 %, což obě obce splňují.

Brníčko mělo jak je patrné z tabulky 29 nižší zadluženost za období 2013 - 2017 v průměru o 1,09 % než Nový Malín, který investoval do rozvoje obce mnohem víc. K tomuto obec využívala jak cizí zdroje, tak i dotace, o které žádala, a ve většině případů jí byly poskytnuty. Navíc disponovala velkými hodnotami celkových aktiv vzhledem k cizím zdrojům. Brníčko jako malá obec hospodařila s malým rozpočtem a neměla takové možnosti jako druhá porovnávaná obec Nový Malín. Tudíž nerealizovala mnoho projektů, které by mohly modernizovat obec, protože nevyužívala možnosti případných investičních úvěrů (cizích zdrojů) či dotací.

Porovnání celkové zadluženosti obou obcí v daném období je znázorněno v grafu 16.

Graf 16 - Porovnání celkové zadluženosti obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 -2017

5.3.6 Porovnání celkové (běžné) likvidity

Tabulka 30 - Porovnání celkové likvidity obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (koeficienty)

	Celková likvidita Brníčko	Celková likvidita Nový Malín
2013	4,92	2,58
2014	2,69	1,36
2015	3,44	3,26
2016	3,33	2,17
2017	9,22	1,79

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 -2017

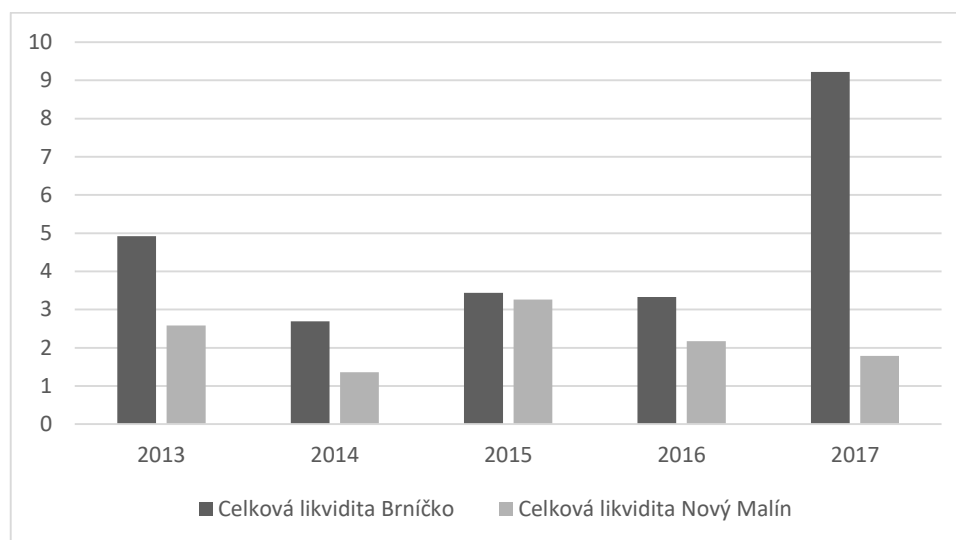
Doporučené rozmezí celkové likvidity 1,5 - 2,5 podle Kraftové (2002).

Na základě hodnot koeficientů celkové likvidity obce Brníčko, které se pohybují v rozmezí 2,69 - 9,22 je patrné, že je schopna platit své závazky v průměru 4,72 krát. To bylo nad doporučenou hranicí, což může znamenat riziko týkající se budoucí solventnosti obce.

Koeficienty běžné likvidity z tabulky 30 ukazují schopnost obce Nový Malín hradit své závazky v průměru 2,23 krát, což bylo rozmezí doporučených koeficientů.

Údaje z tabulky 30 jsou převedeny do grafu 17.

Graf 17 - Porovnání celkové likvidity obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (koeficienty)

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 -2017

5.3.7 Porovnání autarkie (míry soběstačnosti)

Tabulka 31 - Porovnání autarkie obcí Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (v %)

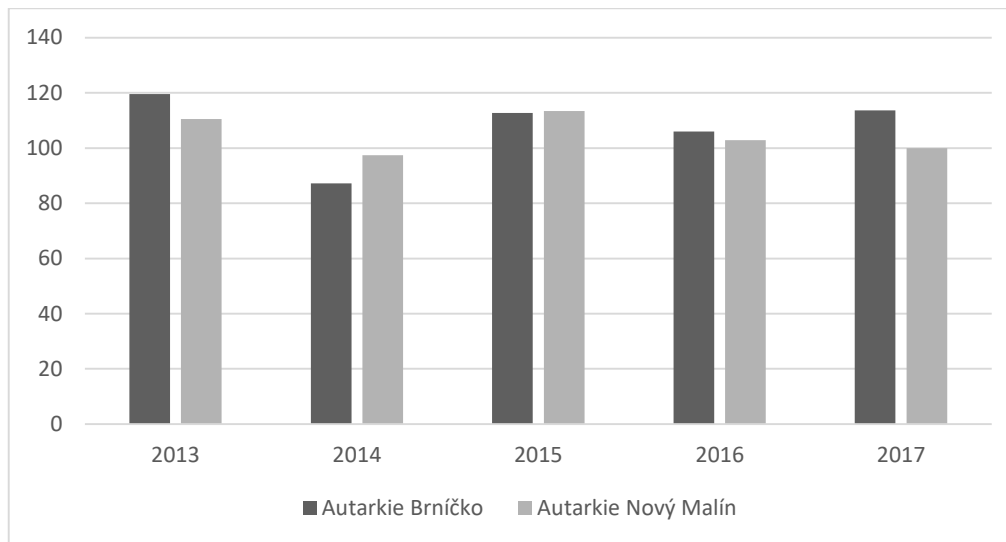
	Autarkie Brníčko	Autarkie Nový Malín
2013	119,57	110,47
2014	87,20	97,38
2015	112,71	113,38
2016	106,01	102,86
2017	113,58	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 -2017

Tabulka 31 uvádí hodnoty míry soběstačnosti obou obcí. Doporučené hodnoty autarkie mají být vyšší než 100 %, tzn., že celkové příjmy převyšují celkové výdaje, což se ve sledovaném období dařilo oběma sledovaným obcím. Pouze v roce 2014 byla autarkie pod hranicí 100 %, a to jak u Brníčka 87,2 %, tak i u Nového Malína 97,38 %.

Údaje z tabulky 31 jsou znázorněny pro lepší přehlednost v následujícím grafu 18.

Graf 18 - Porovnání autarkie - Brníčko a Nový Malín 2013 - 2017 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna - závěrečné účty obce Nový Malín 2013 - 2017

5.4 Zhodnocení hospodaření obcí Brníčko a Nový Malín

Na základě porovnání obou obcí jsou patrné poměrně značné rozdíly. Každá z nich měla k dispozici jinou velikost obecního rozpočtu, což ovlivnilo jejich hospodaření. Důležitými faktory, které měly vliv na výši rozpočtu, jsou počet obyvatel a rozloha dané obce.

Z komparace obcí Brníčko a Nový Malín vyplynulo, že obě obce ve sledovaném období 2013 - 2017 hospodařily převážně s přebytkovým rozpočtem. Jejich příjmy byly závislé hlavně na daňových příjmech, které měla obec Nový Malín 5,9 větší. Tato obec využívala hojně dotace, které byly jejím druhým největším příjmem a převyšovaly 13,2 krát přijaté dotace obce Brníčko.

Nový Malín měl celkové výdaje 6,4 krát vyšší, což je logické vzhledem ke skutečnosti vyšších celkových příjmů. U obou obcí dominovaly běžné výdaje nad kapitálovými.

Následně byly porovnány výdaje podle odvětví, kde ve všech odvětvích byly výdaje větší u Nového Malína. Tato obec dosahovala největších výdajů v odvětví služby pro obyvatelstvo, kdy pomalu rostly a v roce 2017 kulminovaly na částku 44 462 tis. Kč. Brníčko mělo naopak nejvyšší výdaje v odvětví průmyslu s největší hodnotou 5 577 tis. Kč v roce 2014.

Pro srovnání byly ještě použity následující ukazatele. Ukazatel celkové zadluženosti, kdy bylo zjištěno, že u obou sledovaných obcí je velmi nízká zadluženost, tzn., pohybovala se pod doporučenou hranicí 25%.

Ukazatelem celkové likvidity bylo prokázáno, že Brníčko bylo schopné uhradit své závazky 4,2, což je nad doporučenou horní hranicí ukazatel. Proto by si měla dávat pozor na strukturu oběžných aktiv, jinak by se mohla ocitnout v obtížné finanční situaci. Nový Malín byl schopen hradit své krátkodobé závazky 2,23 krát a byl v doporučeném rozmezí koeficientů ukazatele celkové likvidity. Doporučené hodnoty koeficientů jsou 1,5 - 2,5.

Podle posledního ukazatele autarkie se obě obce pohybovaly nad stanovenou hranicí 100 %, kromě roku 2014, kdy shodně měly hodnoty pod tuto hranici. Z toho vyplývá, že Brníčko i Nový Malín jsou soběstačnými obcemi z hlediska pokrytí nákladů z dosažených výnosů hlavní činnosti.

6 Možnosti na zlepšení hospodaření obcí Brníčko a Nový Malín

Porovnávané obce Brníčko a Nový Malín se snaží hospodařit s vyrovnaným rozpočtem, což se jim ve sledovaném období v celku dařilo.

Brníčko je menší obcí tudíž tomu odpovídají i příjmy do jejího rozpočtu. Obce nemají mnoho možností jak své příjmy ovlivnit, avšak je několik způsobů jak příjmy do obecní pokladny zvýšit, a to například prostřednictvím místních poplatků nebo dani z nemovitých věcí nebo vlastním podnikáním.

Aby obec Brníčko mohla víc investovat do své modernizace a rozvoje měla by získat do svého rozpočtu větší objem peněz. Mohla by toho dosáhnout pomocí úspor v oblasti odpadového hospodářství. V této obci se každým rokem zvedaly poplatky za odvoz odpadů. Obec se snaží toto nepromítat do výše poplatků obyvatelstva. Dobrým řešením jak snížit tyto výdaje a navíc přispět do veřejného rozpočtu je možnost zřídit v obci komunitní kompostárnu o kapacitě 150 t/rok, která odpovídá obci od 500 do 1 500 obyvatel. S veřejným kompostováním má v dnešní době zkušenost řada menších obcí, které kompostárnu již provozují. Na tento projekt je možné získat dotaci od SFŽP. Obec se pak na nákladech spojených s realizací podílí jen z části a financovat by to mohla z vlastních anebo z cizích zdrojů formou úvěru. Ze zkušeností okolních obcí, které kompostárnu již mají je návratnost projektů velmi krátká a úspora peněz může být víc než několik desítek tisíc za rok. Další možností přílivu peněz do obecního rozpočtu je zvednutí některých místních poplatků, které obec již dlouhodobě nezvedala, například poplatek za psa, který má obec ve výši 100 Kč a ze zákona je jeho výše do 1500 Kč. Obec může za poplatky pronajímat bývalý areál koupaliště na různé letní akce nebo kulturní dům na plesy a dětské akce. Všechny tyto případné příjmy by pak obec mohla použít na svůj rozvoj, dále na opravy obecních komunikací, které jsou ve špatném stavu nebo na opravu svého kulturního domu.

Obec Nový Malín je obcí s větším počtem obyvatel a tudíž měla na rozdíl od předchozí obce Brníčko podstatně větší obecní rozpočet s vyššími příjmy, na kterých měly největší podíl především daňové příjmy. Tato obec hospodařila převážně s kladným saldem. Během sledovaného období bylo patrné, že obec hodně investovala, k tomuto účelu využívala hojně i dotace. Jelikož hospodaří efektivně a využívá různých možností jak získat příjmy do své pokladny je zde již malý prostor pro návrh jak zvýšit jinak příjmy této obce. Nový Malín již

dlouhodobě provozuje vlastní podnikání formou stavební činnosti Provozní Nový Malín s.r.o., a to jí zajišťuje příjmy navíc. Možností na zvýšení příjmů v této oblasti by mohlo být rozšíření činnosti Provozní Nový Malín, s.r.o., tzn. rozšířit počet jejich zaměstnanců a tím by mohla firma provádět víc zakázek i mimo obec, což by přineslo další finance do obecního rozpočtu. Dále by mohla zvýšit své příjmy prodejem pozemků, které jsou v jejím vlastnictví. Jak již bylo v praktické části práce zmíněno, jsou pozemky v této obci velmi žádané pro svou blízkost města Šumperk. Tyto příjmy by pak mohla obec využít na financování budoucích projektů sloužících k její modernizaci a s tím souvisí i zlepšení kvality života obyvatel.

7 Závěr

Cílem diplomové práce bylo zhodnocení hospodaření obcí Brníčko a Nový Malín za období 2013 - 2017 a následně pak navrhnout případné možnosti na zlepšení. Pro tento účel byly použity závěrečné účty, schválené zastupitelstvy daných obcí. Tato práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou.

V teoretické části byly popsány a vysvětleny pojmy související s územní samosprávou. Dále zde byly uvedeny poměrové ukazatele sloužící k finanční analýze hospodaření.

V praktické části byla provedena charakteristika obou obcí, včetně počtu obyvatel, vybavenosti a historie. Následovala analýza příjmů, které byly následně přepočteny na jednoho obyvatele. Dále následovala analýza výdajů podle druhu a podle odvětví. Potom bylo provedeno porovnání příjmů a výdajů. Z toho vyplynulo, že obec Nový Malín má příjmy dle druhu vždy vyšší než obec Brníčko, a to běžné příjmy 5,9 krát, nedaňové 3,5 krát, kapitálové 75,9 krát, přijaté transfery 13,2 krát. Z analýzy výdajů podle druhu bylo zjištěno, že u Brníčka měly výrazně vyšší podíl výdaje běžné. Naopak Nový Malín měl větší kapitálové výdaje, jelikož obec hodně investovala do své modernizace a rozvoje a k tomuto účelu hojně využívala dotace od různých fondů. Výdaje dělené podle odvětví byly u obce Brníčko největší v odvětví průmyslu a průměrně činily 3 503 tis. Kč. U obce Nový Malín měly nejvyšší podíl výdaje na služby pro obyvatele a jejich průměr byl 34 338 tis. Kč. Na základě celkových příjmů a výdajů bylo vypočteno saldo obcí, z kterého vyplývá, že obcím se dařilo hospodařit ve sledovaném období převážně s kladným rozpočtem.

V další části byla provedena analýza na základě ukazatelů celkové zadluženosti, celkové likvidity a autarkie.

Vypočtené hodnoty celkové zadluženosti ukázaly, že obce měly nízkou zadluženost pod doporučenou hranici 25%. Brníčko mělo v průměru o 1,09 % menší zadluženost než Nový Malín, který víc investuje do svého majetku a rozvoje, tudíž využívá možností investičních úvěrů, které bez problémů řádně splácí.

Ukazatel celkové likvidity ukázal, že Nový Malín byl schopen splácet své závazky v termínu v průměru 2,23 krát, kdežto Brníčko 4,72 krát. To znamená, že Malín byl v optimu, na rozdíl od Brníčka, které bylo nad horní hranici doporučeného rozmezí celkové likvidity, což by mu v budoucnu mohlo způsobit problémy se solventností. Proto by si tato obec měla dát pozor na strukturu oběžných aktiv.

Podle vypočtených hodnot autarkie na bázi příjmů a výdaje si obě obce stály velmi dobře, protože hodnoty se pohybovaly v celém období nad hranicí tohoto ukazatele (100 %). Výjimkou byl rok 2014, kdy údaje u obou byly jen něco málo pod doporučenou hranicí. Z toho vyplývá, že obě obce jsou soběstačné, co se týče pokrytí nákladů z dosažených výnosů činnosti.

V poslední části diplomové práce jsou uvedeny případné možnosti na zlepšení hospodaření obou obcí. Jelikož jsou obce limitované zákony, co se týká jejich hospodaření, mohou tudíž nakládat s příjmy a výdaji omezeně. Výši svých příjmů mohou ovlivnit pouze výběrem místních daní, poplatků, majetkových daní a případně doplnit podnikatelskou činností.

8 Seznam použitých zdrojů

ČERVENKA, Miroslav. *Soustava veřejných rozpočtů*. Praha: Leges, 2009. ISBN 978-80-87212-11-0.

KOUDELKA, Zdeněk. *Průvodce územní samosprávou: po 1. 1. 2003 : včetně úplného znění obecního a krajského zřízení*. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-403-X.

KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. V Praze: C.H. Beck, 2002. C.H. Beck pro praxi. ISBN 80-7179-778-2.

KRUNTORÁDOVÁ, Ilona. *Politické aspekty financování českých měst*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2744-1.

KUKALOVÁ, Gabriela a Daniela PFEIFEROVÁ. *Místní finance v ČR*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2018. ISBN 978-80-213-2850-1.*

HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAYTOVÁ. *Veřejné finance*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-735-7497-0.

MÁČE, Miroslav. *Účetnictví pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace a organizační složky státu: aplikace v příkladech*. Praha: Grada, 2012. Účetnictví a daně. ISBN 80-2473-637-3.

MARKOVÁ, Hana. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. V Praze: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2008. ISBN 978-80-87146-08-8.

NAHODIL, František. *Veřejné finance v České republice*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-162-5.

OTRUSINOVÁ, Milana a Dana KUBÍČKOVÁ. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví*. V Praze: C.H. Beck, 2011. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7400-342-4.

PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-351-5.

PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004. ISBN 80-7261-086-4.

PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-698-1.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-2789-9.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-560-80.

SEDMIHRADSKÁ, Lucie. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-967-0.

Internetové zdroje

MINISTERSTVO FINANCÍ. [online]. [cit. 2020-01-08]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz>

MINISTERSTVO VNITRA. [online]. [cit. 2020-01-11]. Dostupné z: <http://mvrc.cz>

OBEC BRNÍČKO. [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <http://www.obecbrnicko.cz>

OBEC Nový Malín. [online]. [cit. 2019-12-21]. Dostupné z: <http://www.novymalin.cz>

Ústní sdělení

Bartoš Jiří., starosta obce Brníčko

Kubíčková Dagmar, referentka Nový Malín

Právní předpisy

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., územní samospráva (čl. 99 – čl. 105)

Vyhláška MF ČR č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

Zákon č. 172/1991 Sb., o převodu některých věcí z majetku ČR do vlastnictví obcí

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Zákon č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích

Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích

9 Přílohy

Příloha A – Rozpočet obce Brníčko za rok 2017 (v tis. Kč)

PŘÍJMY CELKEM	10 113
Daňové příjmy	8 067
Daně a poplatky	358
Daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů	3 842
Daně ze zboží a služeb v tuzemsku	3 563
Majetkové daně	304
Kapitálové příjmy	260
Příjmy z prodeje nekapitálového majetku	260
Nedaňové příjmy	761
Přijaté splátky půjčených prostředků	0
Přijaté sankční platby a vratky transferů	0
Příjmy z prodeje nekapitálového majetku	126
Příjmy z vlastní činnosti	635
Přijaté transfery	1 284
Investiční	0
Neinvestiční	1 284
VÝDAJE CELKEM	8 903
Běžné výdaje	6 818
Kapitálové výdaje	2 085

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna – závěrečné účty obce Brníčko 2013 - 2017

Příloha B – Rozpočet obce Nový Malín za rok 2017 (v tis. Kč)

PŘÍJMY CELKEM	71 087
Daňové příjmy	46 591
Daně a poplatky	1 708
Daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů	22 185
Daně ze zboží a služeb v tuzemsku	20 007
Majetkové daně	2 691
Kapitálové příjmy	11 760
Příjmy z prodeje nekapitálového majetku	11 760
Nedaňové příjmy	4 077
Přijaté splátky půjčených prostředků	400
Přijaté sankční platby a vratky transferů	9
Příjmy z prodeje nekapitálového majetku	1 021
Příjmy z vlastní činnosti	2 647
Přijaté transfery	8 659
Investiční	3 525
Neinvestiční	5 134
VÝDAJE CELKEM	71 092
Běžné výdaje	32 661
Kapitálové výdaje	38 431

Zdroj: Vlastní zpracování, Státní pokladna – závěrečné účty obce Nový Malín 2013 - 2017